БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ.

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 200 (19.576). • 1986 йил 31 август, якшанба • Баҳоси 3 тийин.

АССАЛОМ, 1 СЕНТЯБРЬ!

БИЛИМЛАР БАЙРАМИ

Эртага — биринчи сентябрь! Республикамиз мактабларида, ҳунар-техника билим юртларида, техникум ва олий ўқув юртларида беш миллиондан ортиқ киши ўқиш бошлайди. Анъанамизга кўра, шу куни барча илм масканларида турли авлод вакилларининг завқли учрашувлари, тантанали митинглар ва пионер линейкалари ўтказилади. Биринчи дарс эса ҳамма ерда Тинчлик дарси бўлади.

Тинчлик—совет ёшларининг ҳам бирдан бир орзуси. Билим чўққиларини эгаллаш, касб ўрганиш, илм уммонида жавоҳирлар териш учун ҳам, аввало, тинчлик керак. Янги ўқув йилининг биринчи дарси КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевнинг Совет телевидениеси орқали берган Баёнотида илгари сурилган янги сиёсий ташаббусни, партия ва ҳукуматимизнинг тинчликни сақлаб қолиш йўлидаги амалий қадамларини студент ва ўқувчилар ҳам қизғин маъқуллаётганликлари ва қўллаб-қувватлаётганликларининг ўзига хос намойишига айланади.

Биринчи сентябрь — Билимлар байрами. Айни чоғда ўқув йилининг биринчи иш куни, машғулотларга аниқ, амалий маром бахш этиладиган кун. Ўқув юртлари, бутун халқ маорифи учун жуда муҳим ва масъулиятли давр бошланмоқда. Партиямиз ишлаб чиққан ўрта ва олий таълимни ўзгартириш ҳамда такомиллаштириш режалари ҳаётда ўзининг амалий ифодасини тўла топмоғи зарур. Таълим-тарбия жараёнининг ҳамма соҳаларини тубдан янгилаш учун чинакам ижодий куч-ғайрат ва муносиб равишда кўлам бўлиши керак. Мактаб ва ўқув юртларининг таълим бериш системасини жиддий равишда қайта қуриш вазифаси ўртага қўйилган.

Ҳар бир ўқувчи, ҳар бир студент, билим юртларининг ҳар бир талабаси чуқур ва пухта билим олишига, коммунизм бинокорига хос энг яхши хислат ва фазилатларни ўзига сингдиришига эришиш кўп жиҳатдан педагогларга, уларнинг маҳоратига боғлиқ. Бугунги ўқитувчи кенг билими, бутун фаолияти ва хулқ-атвори, маърифатчи ҳамда пропагандист сифатидаги ижтимоий қиёфаси билан ўқувчиларгагина эмас, балки уларнинг ота-оналари, бутун аҳоли учун ҳам ибрат бўлиши лозим.

Мактаб ислоҳотини рўёбга чиқаришда ўқитувчи асосий фигура. Шу боис, бугунги кун талаблари даражасида, сифатли ишлаши учун ўқитувчига керакли барча шароит яратилиши зарур. Айниқса, ёш педагогларга алоҳида диққат-эътибор берилмоғи керак. Бу йил мактабларда 15,5 мингдан ортиқ ёш ўқитувчи илк бор иш бошлайди. Уларнинг педагогика коллективи ҳаётига тез киришиб кетишига эришайлик.

Ўқитувчининг ижодий потенциалини шакллантириш—ислоҳот талабларидан келиб чиқадиган асосий масаладир. Ижодий изланиш бўлмаса, мактабда жонли ҳаёт бўлмайди. Халқ маорифи органлари, партия комитетлари мактаб-маориф ишининг ана шу жиҳатига етарлича эътибор бермаётирлар. Педагогика маорифини тезроқ қайта қуриш, педагогика олий ўқув юртларининг обрў-эътиборини ошириш, уларнинг моддий базасини янада мустаҳкамлаш лозим.

Эътироф этиш керакки, маориф ва ҳунар-техника таълими ходимлари иш услуби ва методларини суст қайта қурмоқдалар. Бу ҳол ислоҳотда кўзда тутилган тадбирларни рўёбга чиқариш суръатлари ва теранлигига таъсир этмоқда. Вазифа бу борада тўпланган тажрибаларни изчил ўрганиш, қўллаб-қувватлаш ва кенг ёйишдан иборат. Педагогика коллективлари билан меҳнат коллективлари ҳамкорлигини, касбга йўналтириш ишларини кучайтиришга, мактаб ва ҳунар-техника билим юртларини замонавий ускуна ва техника воситалари билан таъминлашга бугунги талаблар нуқтаи назаридан қаралмоғи даркор.

Ўқувчиларнинг мажбурий ижтимоий-фойдали серунум меҳнати жорий этилиши янги ўқув йилининг ўзига хос хусусиятидир. Таълим-тарбия жараёнининг бу долзарб соҳаси бўйича ислоҳотни амалга оширишга киришилганидан буён ўтган вақт ичида талайгина иш қилинди. Аммо кутилган даражада самара кўринмайди. Жумладан, Қўқон шаҳрида мактабларaро ўқув-ишлаб чиқариш комбинатида касб ўрганган йигит-қизларнинг атиги ўндан бир қисми ишлаб чиқаришда муқим ўрнашиб қолаётганлиги жиддий ташвиш уйғотади.

Болаларни олти ёшдан ўқитишга ўтилиши билан бошланғич таълим бўғини масъулияти янада ошди. Республикамизда етмиш бир мингдан ортиқ кичкинтой мактабга боради. Уларнинг билим олишигагина эмас, яйраб ўсишлари учун ҳам тегишли шароит яратилмоғи керак. Шу жиҳатдан олти ёшлилар учун иккита илм даргоҳида алоҳида блок—мактаб ичида мактаб барпо этган тошкентликларнинг, кичкинтойларни бепул овқатлантиришга қарор қилган Ульянов райони мактаблари билан базавий ташкилотларининг ташаббуси кенг қўллаб-қувватланиши зарур.

Университет ва институтларда муҳим давр — қабул кампанияси муваффақиятли ўтди. Олий мактабга иқтидорли ёшлар келди. Олий ва ўрта махсус таълимни қайта қуриш соҳасида изчил иш олиб бориш лозим. КПСС XXVII съездида таъкидлангани дек, олий ва ўрта махсус мактаб халқ хўжалиги эҳтиёжларига янада яқинлашиши керак.

Партия комитетлари мактаб ва ўқув юртлари партия ташкилотлари ишига эътиборни кучайтиришлари, уларнинг ҳаётига чуқурроқ кириб боришлари, ўқувчи ёшлар талаб-эҳтиёжини билишлари, навқирон авлодда актив ҳаётий позицияни шакллантиришлари лозим. Шундай қилиш керакки, ўқувчиларни маркс-ча-ленинча дунёқараш, рўй бераётган воқеаларга синфий ёндашиш руҳида тарбиялаш бутун таълим-тарбия ишининг ўзаги бўлиб қолсин.

Мактабларнинг, ҳунар-техника билим юртларининг, мактабгача ва мактабдан ташқари тарбия муассасаларининг моддий базасини мустаҳкамлаш, серунум меҳнат учун ўқувчиларга иш жойлари яратиб беришда янада ташаббускорроқ бўлайлик. Партия комитетлари ислоҳотнинг энг муҳим бўғинларини кундалик контрол остига олишлари, бутун диққат-эътиборни халқ маорифини педагог ва раҳбар кадрлар билан мустаҳкамлашга, ўқув юртларининг бошланғич партия ташкилотлари жанговарлигини оширишга қаратишлари зарур. Ўқув юртлари тармоқларини ривожлантириш, умумий ўрта таълимни амалга ошириш, ўқувчиларнинг меҳнат тайёргарлигини яхшилаш учун масъул бўлган маҳаллий Советлар кўпроқ ташаббус кўрсатишлари лозим. Улар айни чоғда базавий корхоналарнинг мактаб ислоҳотини амалга оширишдаги ролини кучайтиришга эришишлари керак.

Совет мактаби орттирган ва тажрибада синовдан ўтган жамики яхши усуллардан ижодий фойдаланиш, ўқув жараёнини таълим беришнинг янада самаралироқ, илғор усуллари билан бойитиш чораларини кўриш лозим. Ёш авлодни тарбиялаш ишида оиланинг жуда катта тарбиявий имкониятларидан янада тўлиқроқ фойдаланиш муҳимдир. Партия ташкилотлари халқ маорифи органлари ва комсомол ўқувчиларнинг ўқишдан ташқари вақтдаги фаолиятини тўғри уюштириши, истиқомат жойларида ўсмирлар ўртасида тарбиявий ишни яхшилашга эътиборни кучайтиришлари зарур. Халқ маорифи ва ҳунар-техника таълими органлари, базавий корхона ва ташкилотлар, ҳар бир педагогика коллективи ва ҳар бир ўқитувчи ислоҳот йўл-йўриқлари ва ғояларини, қайта қуриш талабларини ўз вақтида, сўзсиз бажаришни учун юксак масъулият вазиятини вужудга келтирмоқ даркор.

Янги ўқув йилингиз муборак!

Сентябрь айёми, қутлуғ тонг билан,
Беғубор кўнгиллар қувончга тўлиб—
Бахтиёрлар келар мурғак онг билан,
Билим даргоҳига яшнаб, гул бўлиб.

В. Молгачев фотоэтюди.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

КПСС Марказий Комитети Ғарбий Сибирь металлургия комбинати, Северск қувур заводи ва Новополоцкдаги «Полимир» ишлаб чиқариш бирлашмаси партия ташкилотлари ва меҳнат коллективларининг шартнома мажбуриятларига мувофиқ маҳсулот етказиб беришни таъминлашга оид тажрибасини маъқуллади.

Мазкур масала юзасидан қабул қилинган қарорда таъкидланадики, Ғарбий Сибирь металлургия комбинати, Северск қувур заводи ва Новополоцкдаги «Полимир» бирлашмасининг партия ташкилотлари, меҳнат коллективлари партия XXVII съезди, КПСС Марказий Комитети 1985 йил апрель Пленумининг давлат интизомига қатъий риоя этиш тўғрисидаги қарорларини актив равишда ижодий амалга ошириш намунасини кўрсатиб, маҳсулот ишлаб чиқариш план-топшириқларининг барқарор бажарилишини ва шартномалар асосида унинг 100 процент етказиб берилишини таъминламоқдалар.

Технология ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, маҳсулот ишлаб чиқаришни суткалик ва смена графиклари доирасида аниқ бажариш ҳисобига эришилган ишлаб чиқаришнинг юксак даражадаги маромн ана шу коллективлар фаолиятининг ўзига хос хусусияти бўлди. Меҳнаткашлар ижодий ташаббусини ривожлантириш юқори сифатли прокат, қувур ва химиявий материаллар сортини кўпайтириш ва уларни истеъмолчиларга ўз вақтида етказиб беришга қаратилмоқда. Мазкур корхоналарнинг коллективлари ҳозирги вақтда мамлакатда маҳсулотнинг бир қанча тежамли турларини етказиб бераётган энг катта коллективлардир.

Кейинги вақтда бу ерда бригадалар ва участкалар иши анча қайта қурилди, комплекс ва узлуксиз бригадалар ташкил этилиб, асосий цехларда уларнинг кўпчилиги бригада хўжалик ҳисобига ўтказилди. Моддий рағбатлантиришнинг қўлланилаётган системалари оддий бўлиб, ҳар бир ходимга тушунарлидир. Меҳнаткашлар сифатли бажарилган иш бевосита уларнинг фаровонлигига таъсир кўрсатаётганлигига, моддий рағбатлантириш ва социал-маданий тадбирлар фондлари ошиб бораётганлигига яққол ишонч ҳосил қилмоқдалар. Ишчилар ва мутахассисларни мукофотлаш маҳсулот ишлаб чиқариш ҳамда зарур сифатли ва белгиланган номенклатурада маҳсулот жўнатиш графикларининг бажарилишига бевосита боғлиқ қилиб қўйилди.

Ишчилар ва мутахассисларнинг касб маҳоратини оширишга оид ишлар фан-техника тараққиёти ютуқлари ва талабларини ҳисобга олган ҳолда амалга оширилмоқда ва улар вақти-вақти билан аттестациядан ўтказилиб турибди. Бу эса кўпгина жараёнларни ўз-ўзини контрол қилишга ўтказиш, ишлаб чиқаришнинг пировард босқичида техникавий контролни кучайтириш ва сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқарилишига мустаҳкам тўсиқ қўйиш имконини берди. Ғарбий Сибирь комбинатида ўн биринчи беш йилликда брак маҳсулот ишлаб чиқаришдан кўрилган зарар ва иккинчи сортли маҳсулот ишлаб чиқариш қарийб 2 баравар қисқартирилди ва ҳозирги вақтда у тармоқдаги даражадан анча камдир. Северск қувур заводи ва «Полимир» бирлашмаси кўп вақтдан бери рекламациясиз ишламоқда.

Корхоналарнинг партия ташкилотлари барча буюртмаларнинг сўзсиз бажарилишига эришиб бўлмаслиги тўғрисида айрим хўжалик кадрларининг фикрлаш психологиясида вужудга келган қарашларни ўзгартиришга муваффақ бўлдилар ва улар ҳар бир коммунистга, коллективнинг барча аъзоларига нисбатан юксак талаблар қўйиб, тайёрга айёр бўлиш, ўз камчиликлари ва нуқсонларини ташқи ҳолатлар билан ниқоблашга уриниш кайфиятларига қатъиян барҳам бермоқдалар. Барча ишчилар ва инженер-техник ходимлар юксак пировард натижалар таъминланиши, турдош корхоналар олдидаги мажбуриятлар бажарилиши учун дахлдорлик ва шахсий жавобгарлик руҳида тарбияланмоқда.

Раҳбарлар ва мутахассислар истеъмолчилар, территориал таъминот органлари билан ишлашнинг илғор формаларини ишлаб чиқдилар, эскирган йўл-йўриқлардан воз кечдилар. Бевосита узоқ муддатли хўжалик алоқалари «ишчилар эстафетаси» принципи асосидаги мусобақа билан, доимий амалий алоқа билан, маҳсулот ишлаб чиқариш ва уни қўлланиш хусусиятларини ўзаро ўрганиш билан мустаҳкамланмоқда. Бу эса ишлаб чиқариш қувватларидан яхшироқ фойдаланиш, металл ва химиявий материалларни тежаш, томонларни ортиқча ёзишмалардан, ўзаро шикоятлардан, «воситачилик»дан халос этиш имконини бермоқда.

Шу билан бирга, КПСС Марказий Комитети Қора металлургия ва Химия саноати министрликлари ана шу корхоналарнинг ижобий тажрибасига зарур даражада аҳамият бермаяптилар, бу тажрибани суст ёймоқдалар, деб ҳисоблайди. Кўпгина раҳбарлар ҳамон илгариги мезонларда ишлаб келмоқдалар, бирлашмалар ва корхоналарнинг коллективларини асосан катта ҳажмдаги ялпи кўрсаткичларни бажаришга йўналтирмоқдалар. Қора металлургия ва Химия саноати корхоналарининг катта қисми маҳсулот етказиб бериш планини бажармаяпти. Бу эса бошқа тармоқлар ишлаб чиқариш коллективларининг фаолиятига салбий таъсир кўрсатмоқда.

КПСС Марказий Комитети Ғарбий Сибирь металлургия комбинати, Северск қувур заводи ва Новополоцкдаги «Полимир» ишлаб чиқариш бирлашмасининг тажрибасидан фойдаланиш мамлакат экономикасини планли ва муттасил ривожлантириш учун катта халқ хўжалик аҳамиятига эга бўлиб, план интизомини мустаҳкамлашда, ишлаб чиқаришнинг моддий ресурслар билан балансли бўлишини яхшилашда ҳамда 1986 йил ва ўн иккинчи беш йилликнинг кейинги йиллари топшириқлари муваффақиятли бажарилишини таъминлашда муҳим омил эканлигини таъкидлади.

СССР Қора металлургия министрлиги, СССР Химия саноати министрлиги ва Тармоқ касаба союзлари Марказий Комитети қисқа муддатларда бу тажрибани кенг ёйишлари керак. Корхоналарнинг шартномалар асосида маҳсулот етказиб бериш мажбуриятларини тўлиқ бажаришларига халақит бераётган сабаблар батафсил таҳлил этилиши зарур. Қолоқ корхоналарни илғорлар қаторига олиб чиқиш ва тармоқнинг буюртмаларни 100 процент бажаришини таъминлаш учун тўпланган ижобий тажрибадан энг кўп даражада фойдаланиш лозим. Мазкур масалани коллегияларнинг мажлисларида кўриб чиқиш, семинарлар, тармоқ ёки зона кенгашлари ўтказиш зарур, деб топилди. Янада юксак кўрсаткичларга эришишни, маҳсулот сифатини яхшилашни ва унинг жаҳондаги юксак даражага мос бўлишини таъминлайдиган конкрет тадбирлар программаси ишлаб чиқилсин ва амалга оширилсин.

КПСС Марказий Комитети барча министрликлар, идоралар, бирлашмалар ва корхоналарнинг раҳбарларидан ишлаб чиқарилаётган маҳсулотга берилаётган буюртмалар суст бажарилаётганлиги сабабларини муфассал муҳокама этишни талаб қилди. Илғор тажрибадан кенг фойдаланиб, КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотларнинг маҳсулот ва товарлар етказиб бериш шартномаларини бажариш учун жавобгарлигини ошириш тўғрисида 1986 йил июнь ойида қабул қилинган қарорини рўёбга чиқаришни таъминловчи амалий тадбирлар ўтказилсин. Буюртмаларнинг 100 процент бажарилишига эришишга оид вазифаларни ҳал этишдаги мавжуд камчиликлар қатъиян тугатилсин. Бу йўл оғишмай ва дадил амалга оширилсин. Эскирган қоидалар, йўл-йўриқлар илғор коллективларнинг тажрибаси асосида қайта кўриб чиқилсин. Маҳсулот етказиб бериш планлари тўлиқ, 100 процент бажарилган тақдирдагина социалистик мусобақадаги юқори ўринлар берилсин.

Маҳсулот истеъмолчилари билан олиб бориладиган иш формалари мунтазам такомиллаштирилиб, истиқболдаги эҳтиёжларни биргаликда ўрганиш яхшилансин ва ана шу эҳтиёжларни ҳисобга олган ҳолда ишлаб чиқариш техникавий жиҳатдан қайта жиҳозланиб, ишлаб чиқарилаётган материаллар ва буюмлар номенклатураси кенгайтирилсин ва янгилансин.

СССР Госплани, СССР Госснаби буюртмачилар, маҳсулот тайёрловчилар ва уни сотиш билан шуғулланувчи ташкилотлар ўртасидаги ўзаро муносабатларни мавжуд илғор тажрибани ҳисобга олган ҳолда қайта қуришлари зарур. Бевосита узоқ муддатли хўжалик алоқалари янада ривожлантирилсин, халқ хўжалиги манфаатларини ҳисобга олган ҳолда маҳсулот етказиб беришни рационализация қилиш юзасидан маҳсулот етказиб берувчилар ва истеъмолчиларнинг ташаббуси бутун чоралар билан қўллаб-қувватлансин.

СССР Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитетига, СССР Кинематография давлат комитетига, марказий, тармоқ ва маҳаллий газеталар ҳамда журналларнинг редакцияларига меҳнат коллективларининг шартнома мажбуриятларига мувофиқ маҳсулот етказиб беришни таъминлашга оид илғор тажрибасини мунтазам ёритиб бориш ва пропаганда қилиш, партия XXVII съезди ва КПСС Марказий Комитетининг 1986 йил июнь Пленуми қарорларини рўёбга чиқаришга оид амалий тадбирларни ўтказишда бу ишнинг муҳим аҳамиятга эга эканлигини уқтириб ўтиш тавсия этилди.

Иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетлари, ўлка, область, шаҳар ва район партия комитетлари сиёсий ва ташкилий ишларни барча меҳнаткашларда корхона шарафи, давлат интизоми мустаҳкамланиши учун масъулият туйғусини тарбиялашга, уларни юқори сифатли маҳсулот ва товарлар етказиб беришга оид шартномаларни сўзсиз бажаришга сафарбар этишга мунтазам қаратишлари зарур. Тайёрга айёрлик кайфиятлари кўринишларига муросасиз муносабатда бўлиш керак. Истеъмолчилар олдидаги мажбуриятлар сўзсиз бажарилиши учун раҳбарларга, барча коммунистларга нисбатан юксак талабчанлик қилинсин. Бу ишда тўпланган илғор тажриба кенг ёйилишига бутун чоралар билан кўмаклашилсин, коллективларда барча қимматли ютуқлар практикага жорий этилибгина қолмай, шу билан бирга ҳар бир иш жойида мунтазам ижодий ривожлантирилиб ва тўлдириб туриладиган вазият вужудга келтирилсин.

* * *

КПСС Марказий Комитети «Темир йўллар министрлиги ва РСФСР Уй-жой-коммунал хўжалиги министрлигининг темир йўл транспортини, уй-жой фондини, инженерлик тармоқлари ва иншоотларини 1986—1987 йил куз-қиш даврига тайёрлаш борасидаги ишлари тўғрисида»ги масалани кўриб чиқди.

Қабул қилинган қарорда таъкидланадики, темир йўллар, РСФСР Уй-жой-коммунал хўжалиги министрликлари 1986/87 йилнинг кузги-қишки шароитида ишлашга тайёргарлик кўрмоқдалар. Темир йўллар белгиланган ҳажмда ёқилғи ташиб беришни таъминламоқда, ҳаракатдаги состав ва йўл хўжалигини тегишли техникавий ҳолатга келтирмоқда. Россия Федерациясининг шаҳар ва посёлкаларида иситиш қозонхоналари, иссиқлик ва газ тармоқлари, водопровод ва канализация иншоотлари қурилиши ҳажми кўпайтирилди. Уй-жой, коммунал объектлар ремонт қилинмоқда.

Шу билан бирга мазкур министрликларнинг коллегиялари ўтган қиш фаслларида йўл қўйилган хато ва камчиликлардан тегишли хулоса чиқариб олмадилар.

(Давоми иккинчи бетда).

Кадрлар билан ишлаш такомиллаштирилсин

Ўзбекистон ССР Прокуратураси коллегиясининг кенгайтирилган мажлисида КПСС XXVII съезди талаблари асосида республика прокуратура органларида кадрлар билан ишлашни янада такомиллаштириш тадбирлари муҳокама қилинди. Унда Ўзбекистон ССР Олий суди, республика Ички ишлар министрлиги ва Юстиция министрлигининг масъул ходимлари, область партия комитетларининг бўлим мудирлари иштирок этдилар.

Мажлисда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. Б. Усмонхўжаев, СССР Бош прокурорининг ўринбосари С. А. Шишков, Ўзбекистон ССР прокурори А. В. Бутурлин сўзладилар.

Партиянинг социалистик қонунчиликни мустаҳкамлашда прокурор назорати роли ва самарадорлигини қатъий ошириш ҳақидаги талаби прокуратура органларини ўз ишларини танқидий кўз билан, партиявий талабчанлик билан таҳлил этишга йўналтираётганлиги таъкидланди. Кадрларнинг ўз хизмат бурчини сифатли бажаришлари уларнинг етуклигига баҳо беришда асосий мезон бўлиши керак. Дастлабки тергов ва суриштириш чоғида қонуннинг оз бўлса-да, бузилишига йўл қўймасликка эришиш, гражданларнинг конституцион ҳуқуқлари ва манфаатларига оғишмай риоя этилишини таъминлаш керак. Ҳар бир прокуратура ходими юксак касб маданияти ва сиёсий маданият, ҳалоллик ва принципиаллик намунасини кўрсатиши керак. Унинг ҳар бир ҳаракати маънавий беғубор, кишиларни қонунни ҳурмат қилиш руҳида тарбиялашга қаратилган бўлиши лозим.

Мажлисда республика прокуратура органлари сўнгги вақтларда ўз хизмат мансабини суиистеъмол қилган, ана шу органлар шаънига доғ туширувчи бошқа хатти-ҳаракатлар қилган кишилардан қатъий халос бўлганлиги ҳақида гапирилди. Прокурор-тергов кадрларини ғоявий-сиёсий тарбиялаш масалаларига доимий эътибор бериш, пировард натижага эришишда — қонун бузилишини ҳамда уларни келтириб чиқараётган сабабларни тугатишда прокурор-тергов кадрлари ўз хизмат бурчини, ташаббускорлик ва активликни чуқур тушуниб етишларини ривожлантириш зарурлиги айтиб ўтилди.

Кадрлар билан ишлашда, деб таъкидланди мажлисда, аттестация комиссияларининг фаолияти муҳим аҳамиятга эга. Лекин шу билан бирга уларнинг ишларида ҳали жиддий камчиликлар бор. Ҳамма жойда ҳам ходимнинг ишчанлик ҳислатларига принципиал баҳо берилаётгани йўқ, расмиятчиликка йўл қўйилмоқда, аттестация ўтказиш чоғида аниқланган камчиликларни бартараф этиш устидан контрол бўшаштириб юборилган. Партия органлари, В. И. Ленин номидаги Тошкент давлат университетининг юридик факультети вакиллари иштирокида комиссиялар мажлисини ўтказиш практикасини ҳам кенг қўлланиш лозим.

Топширилган иш учун прокурорлар ва терговчилар жавобгарлигини ошириш юзасидан конкрет қарорлар қабул қилинди, кадрлар билан ишлашни янада такомиллаштириш тадбирлари белгиланди.

(ЎзТАГ).

Сиёсий ва иқтисодий таълим давр талаблари даражасида бўлсин

Жамиятимизнинг сиёсий, иқтисодий ва маънавий соҳаларини қайта қуриш юзасидан партия ўтказаётган йўлни муваффақиятли амалга оширишда меҳнаткашларнинг марксча-ленинча ўқиши ва иқтисодий таълими муҳим роль ўйнайди. Мамлакатимиз тараққиётининг ҳозирги — бурилиш даврида марксча-ленинча ўқиш ва иқтисодий таълим тафаккурни психологик жиҳатдан қайта қуришда, пишиқ-пухта ҳаракат қилишни ўрганиб олишда, янгилик нишоналарини тез фаҳмлаб олиб, шунга муносиб иш тутишда ҳар бир коммунистга, ҳар бир меҳнатчига ёрдам бериши лозим.

Сиёсий ва иқтисодий ўқиш ташкилотчиларининг 30 август куни Тошкентда ўз ишини тугаллаган республика семинар-кенгашида КПСС Марказий Комитетининг «1986/1987 ўқув йилида меҳнаткашларнинг сиёсий ва иқтисодий ўқишини ташкил этиш тўғрисида»ги қарорини бажариш соҳасида партия ташкилотларининг вазифалари кўриб чиқилди. Унда шаҳар ва район партия комитетлари сиёсий маориф уйлари ва кабинетларининг мудирлари, пропаганда ва агитация бўлимлари мудирларининг ўринбосарлари, министрликлар, идораларнинг, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг масъул ходимлари қатнашдилар.

Партия XXVII съезди қарорларини, партиянинг мамлакат социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштиришга, ишлаб чиқаришни интенсивлашга қаратилган стратегик йўлини чуқур ўрганишни ташкил этиш ҳақида, шунингдек сиёсий ва иқтисодий таълимни КПСС XXVII съезди йўл-йўриқлари асосида қайта қуришга тайёргарлик кўриш тўғрисида батафсил амалий гаплашиб олинди. Келгуси ўқув йилидаги ўқишни КПСС XXVII съезди, КПСС Марказий Комитети 1986 йил июнь Пленуми қарорларини амалга ошириш билан боғлашни мустаҳкамлашга, ўқиш ташкилотчиларини ва пропагандистларни тайёрлаш ҳамда қайта тайёрлашни яхшилаш тадбирларини амалга оширишга катта аҳамият берилди. «Давра столи» атрофида суҳбат бўлди, унда меҳнаткашларнинг иқтисодий ўқишини ташкил этишга тармоқларнинг хусусиятларини эътиборга олиб табақалаштирилган тарзда ёндашиш ҳақида гап борди.

Семинар-кенгашда инсон омилини кучайтириш, илмий дунёқарашни шакллантириш ишини такомиллаштириш, совет демократиясини янада ривожлантириш, меҳнатсиз даромадларга қарши курашни кучайтириш билан боғлиқ масалалар комплекси кўриб чиқилди. Ошиб бораётган талаблар асосида партиявий ва иқтисодий ўқишни қайта қуриш шу масъулиятли иш участкасида машғул бўлган идеология ходимлари учун жиддий имтиҳон бўлиб қолади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг масъул ходимлари, Ўзбекистон ССР Госплани ходимлари, олимлар, министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари семинар-кенгаш қатнашчилари ҳузурида нутқ сўзладилар.

Семинар-кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Ҳ. Абдуллаева, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, республика агросаноат Давлат комитетининг раиси И. Х. Жўрабеков, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Бутуниттифоқ сиёсий маориф уйи мудирининг ўринбосари Г. А. Куторжевский нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Темир йўл транспортининг баъзи корхоналарида бу масъулиятли мавсумга тайёргарлик қониқарсиз бормоқда. Жануби-шарқий темир йўлда тепловозлар сифатсиз ремонт қилинган, Озарбайжон темир йўлида носоз юк вагонлари сони жуда кўп, қўриқ темир йўл бўлимида қорни тутиб қоладиган тўсиқлар тайёрлаш секин бормоқда, Кемерово темир йўлида қордан тозалайдиган техникани тахт қилиш графиги бузилмоқда. Шу йилнинг етти ойи давомида ёқилғи ташиш плани умуман бажарилгани ҳолда Донецк, Кузнецк, Қарағанда ва Канск-Ачинск ҳавзаларида кўмир запаслари белгиланган нормадагидан анча ортиқ. Шимолий, Горький ва Октябрь темир йўллари хизмат қилаётган корхоналардан ёғоч ўз вақтида ташиб кетилмаяпти. Саноат корхоналарининг кўпгина тармоқ йўлларида қишолди ишлари кечикиб бажарилмоқда.

РСФСР Уй-жой-коммунал хўжалиги министрлиги, унинг бошқармалари ва ташкилотлари, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари ҳамма жойда шаҳарларни ва ишчи посёлкаларини қишга планли равишда, комплекс тайёрлашни таъмин этмадилар. Бир қанча асосий йўналишлар соҳасида тасдиқланган тадбирлар кечикиб бажарилмоқда. Владивосток, Горький, Қозон, Калинин, Ростов-Дон, Хабаровск шаҳарларида ва бошқа баъзи шаҳарларда иситиш қозонхоналари, водопровод ва канализация иншоотлари, ерости инженерлик коммуникацияларии ва йўллар қурилиши орқада қолмоқда. Доғистон, Чечен-Ингушия ва Якутия АССРда, Олтой ўлкасида, Астрахань, Киров, Пермь, Псков областларида уй-жой фонди марказлаштирилган иситиш ва газ таъминоти объектлари қишга суст тайёрланмоқда. Республикадаги шаҳар электр транспорти ҳаракат составининг учдан бир қисми, трамвай изларининг кўпгина участкалари қиш даврида ишлашга тайёр эмас.

Мордва ва Удмуртия АССРда, Оренбург, Пенза, Тюмень ва бошқа баъзи областларда коммунал-маиший корхоналар ва аҳолининг эҳтиёжи учун ёқилғи етказиб бериш орқада қолмоқда. Бу иш кўпинча иккинчи ўринга суриб қўйилмоқда, бунга тоқат қилиб бўлмайди. Бир қанча жойларда коммунал хўжалиги ходимлари интизомсизлик, бебошлик ўз хизмат вазифаларини бажаришга менсимай муносабатда бўлиш ҳолларига йўл қўймоқдалар.

РСФСР Министрлар Совети, СССР Госплани ва СССР Госснаби қишолди ишларини ўз вақтида ўтказиш учун материал ва асбоб-ускуналар билан таъминлаш соҳасида узил-кесил чора-тадбирларни кўрмадилар.

КПСС Марказий Комитети Темир йўллар министрлигидан мамлакат халқ хўжалигининг 1986/87 йил қиш фаслида барқарор ишлашини таъминлаш билан боғлиқ бўлган ишларни зудлик билан тугаллашни талаб қилди. Кўмир, нефть маҳсулотларини, руда-металлургия хом ашёси, ёғоч материаллар ташиш юзасидан белгиланган топшириқларнинг сўзсиз бажарилишига, Узоқ Шимол ва Ғарбий Сибирь нефть-газ комплекси истеъмолчиларига юклар ўз вақтида етказиб берилишига, электр станцияларда, корхона ва омборхоналарда қиш учун зарур ёқилғи, хом ашё, материал ва асбоб-ускуналар запасларининг вужудга келтирилишига эришилсин. Вокзаллар, поездга чиқиладиган перронлар ва пассажирларга хизмат қилиш билан боғлиқ бўлган бошқа иншоотларни тайёрлашга, тегишли объектларни белгиланган муддатларда ишга туширишга, изларни, локомотив ва вагонларни планли — эҳтиёт ремонт қилиш сифатини ошириш юзасидан қатъий чоралар кўрилишига алоҳида эътибор қаратилди.

Министрликка темир йўллар, бўлимлар, заводлар ва бошқа ташкилотлар коллективларининг куч-ғайратларини ёқилғи ва электр-энергияни тежаб-тергаб сарфлашга, ёқилғи-энергетика ресурсларини тежаш юзасидан олинган мажбуриятларни бажаришга қаратиш таклиф қилинди. Хўжасизлик ва исрофгарчилик фактлари учун ҳамма лавозимлардаги раҳбарларга нисбатан талаб оширилсин. Коллективларда юксак интизом вазияти вужудга келтирилсин, ўз иш жойларини қиш шароитида ишлашга шай ҳолга келтириш учун ҳар бир меҳнатчига масъулият туйғуси сингдирилсин. Биринчи марта қиш шароитларида меҳнат қиладиган темирйўлчиларга таълим ва инструктаж бериш қандай бораётганлиги доимий контрол остига олинсин.

Темир йўлларнинг. метрополитенларнинг, транспорт индустрияси заводларининг, саноат темир йўл транспорти бирлашмаларининг раҳбарларига ўзларига қарашли уй-жой бинолари, мактаблар, мактабгача тарбия муассасалари ва бошқа коммунал-маиший объектларни қишга тайёрлаш устидан доимий контрол ўрнатиш, бу муҳим ишга етарли аҳамият бермасликнинг ҳар қандай кўринишларига нисбатан қаттиқ чора кўриш топширилди.

КПСС Марказий Комитети шуни таъкидладики, уй-жой-коммунал хўжалигининг қиш фаслида барқарор ишлаши корхона ва ташкилотлар халқ хўжалик планларини бажаришини таъминлаш, аҳолига нормал турмуш шароитларини яратиб бериш учун зарур омилдир. Қишга тайёргарлик кўришнинг тугалловчи босқичида ремонт ишларини тўла ҳажмда, юқори сифатли қилиб бажариш муҳимлиги таъкидланди. Бутун уй-жой фондини, социал-маиший объектларни шай ҳолга келтириш, зарур ёқилғи запасларини ғамлаб олиш лозим. Бу ишда хотиржамликка, ўзибўларчиликка, катта ва кичик масалаларга менсимай қаралишига йўл қўйиб бўлмайди.

КПСС Марказий Комитети РСФСР Уй-жой-коммунал хўжалиги министрлигидан, унинг область, ўлка ва республика бошқармаларидан, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетларидан қишга тайёргарлик соҳасида мавжуд бўлган катта камчиликларни тугатиш юзасидан қатъий чоралар кўришни ҳамда коммунал хўжалиги барча ташкилотларининг қиш шароитларида пухта, гарантияли ишлашини таъминлашни талаб қилди. Энергетика, газ, водопровод ва канализация хўжаликларини, шаҳар электр транспортини тайёрлашни тезроқ тугаллашга, корхоналарга ва аҳолига ёқилғи етказиб беришга эътибор қаратилди.

Ишни икки—уч сменада ташкил этиш, меҳнатни ташкил қилишнинг илғор методларини кенг қўлланиш, бекор туришларга ва иш вақтини зое ўтишига қарши курашни кучайтириш тавсия этилди. Қайси идорага қарашли эканидан қатъи назар барча объектларда қишолди профилактика ва ремонт ишлари ўз вақтида сифатли бажарилиши устидан доимий контроллик ўрнатилсин, шу мақсадлар учун депутатлик комиссиялари ва группаларидан, уй комитетларидан ва жамоатчиликдан фойдаланилсин. Шаҳар ва посёлкаларни ободонлаштиришга, уй-жой биноларини иситишга аҳоли кенгроқ жалб этилсин, рўзғорда ёқилғи, сув, иссиқлик ва электр энергиясини тежаб-тергаб сарфлаш соҳасидаги ташаббус кенг қўллаб-қувватлансин ва оммалаштирилсин.

Темир йўл транспорти хизматидан фойдаланадиган ҳамда ўз уй-жой фондига ва коммунал хўжалигига эга бўлган министрликлар ва идораларга шох йўлларни, юк ортиш-тушириш воситаларини ремонт қилишни сўзсиз таъминлаш, музлаб қоладиган юкларни илитадиган пунктларни, вагон ағдаргичларни ишга туширишни жадаллаштириш, омборхоналарнинг майдонларини ҳамда вагонларга юк ортиш ва тушириш фронтларини кенгайтириш юзасидан қатъий чора-тадбирлар кўриш таклиф қилинди. Уй-жой бинолари, буғ қозонхоналари, иситиш системалари ва бошқа коммунал-маиший объектларни қиш шароитида ишлашга тайёрлаш тадбирлари қандай бажарилаётганлиги кўриб чиқилсин ва йўл қўйилган қолоқлик тугатилсин.

Марказий Комитет СССР Приборсозлик, автоматлаштириш воситалари ва бошқарув системалари министрлиги билан Қурилиш, йўл ва коммунал машинасозлиги министрлиги уй-жой-коммунал хўжалиги эҳтиёжлари учун приборлар, автоматлаштириш воситалари, машина ва ускуналар яратиш ва ишлаб чиқариш муддатларини бузишга йўл қўйганликларини қайд этди ва министрликларнинг раҳбарлари зиммасига йўл қўйилган камчиликларни тугатиш, шу техникани белгиланган ҳажмларда етказиб беришни таъминлаш вазифасини юклади.

Темир йўллар министрлиги ва РСФСР Уй-жой-коммунал хўжалиги министрлигининг партия комитетларига аппарат ходимлари бўлган коммунистларнинг ўз министрликларига қарашли хўжаликларни қишга тайёрлаш соҳасидаги ташкилий тадбирлар амалга оширилиши учун бўлган масъулиятини кучайтириш, мазкур тармоқлардаги барча корхоналарнинг мураккаб қиш шароитларидаги фаолиятини яхшилашга уларнинг таъсирини кучайтиришга эришиш таклиф қилинди.

Темир йўл транспорти ва транспорт қурилиши ишчилари, маҳаллий саноат ва коммунал-маиший корхоналар ишчилари касаба союзлари Марказий Комитетларига қиш фаслида очиқ ҳавода ишлайдиган ходимлар учун нормал шароитлар яратиб берилиши, улар иссиқ коржома, иссиқ овқат, исиниш пунктлари билан таъминланиши устидан контролни кучайтириш тавсия этилди.

Иттифоқдош республикалар Компартияларининг Марказий Комитетларига, ўлка область, шаҳар ва район партия комитетларига транспорт корхоналари, уй-жой-коммунал хўжалиги, бошқа социал-маиший объектларни олдинда турган куз—қиш фаслида ўз вақтида ва сифатли тайёрлашни таъминлашга оид ташкилий ва сиёсий ишларнинг даражасини ошириш таклиф қилинди. Меҳнаткашларнинг қиш фаслида аҳолига хизмат қилишни яхшилаш билан боғлиқ бўлган илтимосларини ўз вақтида кўриб чиқиш ва қондириш учун хўжалик раҳбарларининг масъулияти оширилсин, бепарволик фактларига жуда ўткир баҳо берилсин. Зарур ҳолларда шаҳар магистралларида, станция изларида ва юк майдонларида қор уюмларини тугатиш учун одам ва техника ажратишда оператив равишда ёрдам берилсин.

Марказий ва маҳаллий газеталарнинг редакцияларига, СССР Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитетига корхона ва ташкилотларни келгуси қишга тайёрлашнинг боришини мунтазам равишда ёритиб туриш, камчиликларни принципиал тарзда очиб ташлаш, бу муҳим ишдаги расмиятчилик, масъулиятсизлик кўринишлари хусусида ўзининг ўткир фикрини билдириш топширилди. Илғор корхоналарнинг ёқилғи-энергетика ресурсларидан тежаб-тергаб фойдаланиш соҳасидаги тажрибаси, фан-техника тараққиёти ютуқлари кенг тарғиб қилинсин.

ПАРТИЯ-ХЎЖАЛИК АКТИВЛАРИНИНГ ЙИҒИЛИШЛАРИ

Қорақалпоғистон АССР партия-хўжалик активларининг 30 август куни бўлиб ўтган кенгашида КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг қарорлари талаблари асосида меҳнатсиз даромадларга қарши курашни янада кучайтириш юзасидан партия, совет, хўжалик органлари ва жамоат ташкилотларининг вазифалари муҳокама қилинди.

Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари К. С. Саликов доклад қилди.

1986—1987 йиллар куз-қиш фаслида автоном республика халқ хўжалигининг барқарор ишлашини таъминлаш тўғрисидаги масала ҳам кўриб чиқилди.

* * *

Бухоро ва Қашқадарё областлари партия-хўжалик активларининг 30 август куни бўлиб ўтган кенгашларида меҳнатсиз даромадларга қарши курашни кучайтириш юзасидан КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг қарорларидан келиб чиқадиган вазифалар муҳокама қилинди.

Бухородаги кенгашда Бухоро область партия комитетининг биринчи секретари И. Жабборов нутқ сўзлади.

* * *

АНДИЖОН, 30 август. Бу ерда Андижон область партия хўжалик активларининг йиғилиши бўлди. Халқ хўжалигининг барча тармоқларини 1986—1987 йиллар куз-қиш даврида ишлашга тайёрлаш юзасидан партия, совет ва хўжалик органларининг вазифалари муҳокама қилинди.

Йиғилишда Андижон область партия комитетининг биринчи секретари М. М. Орифжонов нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА КЕНГАШ

29 август куни КПСС Марказий Комитетида нефть-газ қазиб оладиган районлардаги иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетлари, ўлка ва область партия комитетлари секретарларининг, нефть ва газ саноати бир қанча министрликлари ва идоралари, ишлаб чиқариш бирлашмалари, корхоналари ва ташкилотлари раҳбарларининг кенгаши бўлиб ўтди. Кенгашда фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, ер қаъридан нефть ва газ конденсатини тобора тўлароқ чиқариб олиш соҳасидаги ишларни кучайтириш, углеводород хом ашёси қазиб олиш план топшириқларини муваффақиятли бажариш вазифалари муҳокама қилинди.

Нефть саноати министри В. А. Динков докладида, олимлардан А. Л. Яншин, М. Л. Сургучев, И. Ф. Глумов, Л. К. Алтунина, В. Н. Шчелкачев, ишлаб чиқариш бирлашмаларининг бош директорлари Р. М. Хачатуров, В. И. Гусев, Коми область партия комитетининг секретари Ю. А. Спиридонов ва кенгашда қатнашган бошқа бир қанча ўртоқларнинг нутқларида Нефть саноати министрлиги, Газ саноати министрлиги, «Нефтеотдача» тармоқлараро илмий-техника комплекси шу йўналишда олиб бораётган ишлар ҳали ҳам замон талабларига жавоб бера олмаётганлиги уқтириб ўтилди. Нефть чиқариб олишга кўмаклашадиган янги жараёнларнинг жорий этилиши бир қанча министрликлар, илмий-тадқиқот ташкилотлари ва улар раҳбарларининг белгиланган топшириқлар ва қабул қилинган қарорларнинг бажарилиши учун масъулияти сусайиб кетганлиги оқибатида тўхтаб турибди. Бир қанча жойларда конларни ишлатиш технологияси бузилмоқда, маҳсулдор қатламларнинг устидан геологик назорат суст амалга оширилмоқда. Хўжалик оборотига табиий битумлар, газ конденсати, нефть газини жорий этиш муаммоси қониқарсиз ҳал этилмоқда.

Нефть ва конденсат чиқариб олишни кўпайтириш, геофизика ишлари проблемалари хусусидаги илмий тадқиқотларни ривожлантиришда, тегишли объектларни лойиҳалаш ва қуришда жиддий камчиликлар бор. Айрим министрликлар, шу жумладан, Химия ва нефть машинасозлиги министрлиги, Химия саноати министрлиги, Минерал ўғитлар ишлаб чиқариш министрлиги юқори унумли техника ва самарали материаллар ишлаб чиқиш, ўзлаштириш ва етказиб бериш топшириқлари бажарилишини таъминламаяптилар.

Министрликлар ва идораларга КПСС XXVII съездининг, КПСС Марказий Комитети 1986 йил июнь Пленумининг йўл-йўриқларига, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачёвнинг Тюмень шаҳри ва Тюмень области партия-хўжалик активлари кенгашида сўзлаган нутқидаги қоидалар ва хулосаларга мувофиқ илм-фан ва техника ютуқларини кенг кўламда жорий этиш, конлардан нефть қазиб олишнинг даражасини кўпайтириш ишидаги аҳволни тубдан яхшилаш юзасидан шошилинч тадбирлар кўриш таклиф этилди. Конларни ишга солишнинг прогрессив методларини қўлланиш, техника воситалари ва химиявий реагентларни яратиш ва ишлаб чиқаришни кенгайтиришни жадаллаштириш ҳисобига нефть қазиб олиш юзасидан белгиланган топшириқларни бажариш учун корхоналар ва ташкилотлар раҳбарларига талабчанликни кучайтириш зарур.

Ер қаъридан нефть ва газ конденсатини тўлароқ чиқариб олишнинг, нефть ва газ конденсати ресурсларидан оқилона ва тежаб-тергаб фойдаланишнинг комплекс программасини ишлаб чиқишни жадаллаштириш зарур. Ана шу йўналишда тадбирларни амалга ошираётган бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотларни иқтисодий рағбатлантиришни кучайтириш талаб этилади.

Партия комитетларига меҳнат коллективларидаги ташкилотчилик ва сиёсий ишни ишлаб чиқаришни янада интенсивлаштириш, нефть қазиб олишни кўпайтиришга тааллуқли конкрет вазифаларни ҳал этиш билан мустаҳкам боғлаб олиб бориш, ана шу мақсадлар учун малакали кадрлар тайёрлашга кўпроқ эътибор бериш, нефть ва газ конларидан фойдаланишга янги техника ва прогрессив технологияни жорий этиш устидан қаттиқ назорат ўрнатиш тавсия этилди.

Кенгашда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитети секретари В. И. Долгих нутқ сўзлади.

Кенгаш ишида КПСС Марказий Комитети секретари М. В. Зимянин, КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг масъул ходимлари қатнашдилар. (ТАСС).

МАЪНАВИЙ БОЙЛИКЛАР—ХАЛҚҚА

29 август куни Москвада КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг биринчи ўринбосари П. Н. Демичев раислигида Совет маданият фонди Ташкилот комитетининг мажлиси бўлди. Мажлисда фонд уставининг лойиҳаси ҳамда таъсис конференциясини ўтказиш билан алоқадор бўлган ташкилий-ижодий масалалар кўриб чиқилди. СССР маданият министри В. Г. Захаров ва СССР Бадиий академиясининг президенти Б. С. Угаров ахборот бердилар.

Фонд профессионал ва ҳаваскорлик ижодини янада тараққий эттиришга қаратилган жамоатчиликнинг ташаббусларини моддий, маънавий ва ҳуқуқий жиҳатдан қўллаб-қувватлаши, бадиий ечимлар ва лойиҳаларнинг амалга оширилишига кўмаклашиши лозим. Фонд совет ва чет эл гражданлари, жамоат ташкилотлари, ижодий союзларнинг пул маблағларини ҳам, адабиёт, санъат, халқ ижоди асарлари, тарихий ёдгорликлар, китоб тўпламлари ва қўлёзмаларни ҳам жалб этишга даъват қилинган.

Халқаро маданий алоқалар ва айирбошлашларни ривожлантириш ишида, Ватан маданиятининг умуммилий бойликларини қидириш ва юртига қайтаришда фонднинг актив иштирок этиши зарурлиги ҳам таъкидланди.

Ташкилот комитети устав лойиҳасини муҳокама қилди ва асосан маъқуллади.

Шунингдек, ноябрь ойида Москва шаҳрида Совет маданият фондининг таъсис конференциясини ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилинди. (ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН МЕҲМОНИ

Таниқли ҳинд олими, Ҳиндистон Республикаси Фанлар академиясининг президенти Чинтамани Р. Рао Ўзбекистон ҳаёти билан танишмоқда. У СССР Фанлар академияси Сибирь бўлимининг таклифига биноан Совет Иттифоқига келган.

30 август куни меҳмон Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ядро физикаси институтини бориб кўрди, бўлиб ўтган суҳбат чоғида у Фанлар академиясининг мана шу ва бошқа институтларида амалга оширилаётган тадқиқотларнинг асосий йўналишлари билан таништирилди.

Ҳиндистонлик меҳмон Тошкентнинг диққатга сазовор жойларини кўздан кечирди. У В. И. Ленин Марказий музейининг филиалини зиёрат қилди, Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасини бориб кўрди. (ЎзТАГ).

ТЕКИНХЎРЛИК ҚАЕРДАН ПАЙДО БЎЛАДИ?

ЭКОНОМИКА: МУАММОЛАР ВА МУЛОҲАЗАЛАР

Самарқанд холодильник заводи ўтган йили бошқа ҳамма нарсалардан ташқари оз эмас кўп ҳам эмас, беш миллион сўм зиён «ишлаб чиқарди». Корхонанинг бу йилги қарзлари ҳам бор. Йирик янги заводнинг бу ўзига хос «ихтисослашуви» у ишга туширилгандан буён—ўн уч йилдан бери давом этиб келяпти. СССР Молия министрлиги маълумотларига кўра, бунга ўхшаш корхоналарнинг 1985 йилги ишлаб чиқариш «фаолиятидан» кўрилган зарар деярли олти миллиард сўмни ташкил этди. Боқимандалик миқёслари шунақа. Унга чек қўйиш лозим. Аввало, дотациялардан —давлат зарар кўрувчи ёки паст рентабелли корхоналарга кўрсатадиган қайтариб олинмовчи, гоҳида эса ҳисоб ҳам талаб қилинмайдиган молиявий ёрдамдан халос бўлмоқ лозим. Дотация сўзи амалдаги лотин тилида «тортиқ» маъносини англатиши ва императорлик саховатига алоқадорлигини эслатиб ўтамиз. Бизнинг мамлакатимизда, «Совет энциклопедия луғати»га кўра, саноатнинг кўпгина тармоқларида дотация 1949 йилдаёқ бекор қилинган. Амалда-чи! У ёки бу кўринишда бундай ёрдам кўрсатишлар ҳозиргача авж олиб келмоқда.

Самарқандгача бўлган олис йўл давомида мулоҳаза қилиш ва қиёслаш учун вақт етарли эди. Москвада министрликлар ва идоралар ходимларидан олинган маълумотлар мени ажаблантирганди. «Бу заводни, дейишди менга, —мутлақо ёпиб қўйиш фикри ҳам йўқ эмасди. Нима учун? Унинг асосий фондлари аллақачон... зарарлар билан қопланган». «Бироқ шу йиллар мобайнида завод 25 минг сўм фойда берди-ку!». «Фойда эмас, урвоқ бу. Қарзларнинг барханларига нисбатан қум доналари-ку булар..»

Албатта, мамлакатнинг анчагина кенг, иқлими жиҳатидан жуда иссиқ регионы учун холодильниклар керак. Дарвоқе, мен етиб келган куним Самарқандда иссиқ 44 даража эди. Шундай бир пайтда завод қувватлари аранг яримга ўзлаштирилган.

Беихтиёр ўзининг дим, бўмбўш кабинетида виждон азобидан қийналиб ўтирган директорнинг ҳорғин қиёфаси гавдаланганди. Ахир аввалги йиллардан қолган беш миллионлик «мерос», кечирасизу, мўътадил иқлимда ҳам ҳазил гап эмас!..

Ва, кутилмаганда мутлақо аксини кўрдик! Ўтган йилнинг майида завод директорлигига тайинланган Виктор Анатольевич Чженни мен қувноқ ва хотиржам ҳолатда учратдим. Унинг кабинети салқингина, ҳатто бироз қоронғилаштирилган ҳам эди. Нималар билан дейсизми? Коллективнинг мусобақада эришган ютуқлари учун топширилган кўчма Қизил байроқлар билан...

Пойтахтда ниманидир чалкаштириб юборишганга ўхшайди, деган фикр хаёлимдан ўтди. Чамаси, командировка адресини нотўғри беришган. Бўйнигача қарзга ботган кишилар фаолиятида бунчалик тез ўзгаришлар рўй бериши мумкин эмас-ку. Бироқ бошқа, қайсарроқ фактлар мутлақо бўлак нарсалардан ҳикоя қиларди...

— Мана бу байроқни, —деди директор Чжен, —шу йилнинг иккинчи квартали якунлари бўйича мусобақада иккинчи ўринни эгаллаганлигимиз учун район ташкилотлари топширишган. Бу байроқни эса яна ўша кўрсаткичлар учун шаҳар...

Мен беихтиёр матоларни сийпалаб кўрдим. Йўқ, сароб эмас.

— Мана бу темир қувурдан пайвандланган мустаҳкамлагич, —директор ишонч билан сўзини давом эттиради,—учинчи, тармоқ байроғига мўлжалланган. Уни Москвадан олиб келиб топширишади...

— Нима учун?

—Ҳаммаси ўша кўрсаткичлар учун-да!..

Эътироф этишим керак, яп-янги байроқлар савлат тўкиб турган директор кабинетида ёқимсиз молиявий мавзудаги суҳбатни дарҳол бошлаш менга осон бўлгани йўқ. Эҳтимол, молиявий ёрдамларни энди маънавий дотациялар билан муваффақиятли алмаштирган бўлишлари мумкин, деб ҳам ўйладим. Шу тариқа заводнинг ўзи билан танишиш муҳимгина бўлиб қолмай, балки мутлақо кечиктирилмайдиган иш бўлиб қолди. Психологик қувват учун, содир бўлаётган ишларнинг жонли маъносини англаб олиш учун ҳам шундай қилиш керак эди. Цехларга бораётганимизда йўлда эътиборни жалб қилган энг биринчи нарса қўпол темир катак билан иҳоталанган, энсизгина ойнаванд эшикча бўлди. Бу нима? «Бизнинг кассамиз!»—жавоб беришди менга. Ним қоронғи йўлакда кўз илғаб-илғамайдиган ёзувни ўзимча ўқишга ҳаракат қиламан: «Бу кассага яқинлашар экансиз шуни унутмангки, завод ҳар йили давлатдан миллионлаб сўм қарздор». «Йўқ, йўқ! —эътироз билдиришда менга. — У ерга бошқа сўзлар: касса ҳар куни соат бешгача очиқ...» деб ёзилган.

Ҳа, дарҳақиқат шундай эди. Лекин шунга қарамай мен зич сим тўр ортига яширинган мўъжазгина ойнага хайрихоҳлик билан қарадим. Дурадгорлар ва слесарлар афтидан ўз завод кассаларини, бугунги кун терминлари билан айтганда, меҳнатсиз даромад ишқибозларининг ҳамласидан муҳофаза қилиш учун ҳамма ишни қилишган кўринади. Бироқ дурадгорлар ва слесарлар аросатда қолишган эди. Зеро, аслини олганда катта миқёслардаги меҳнатсиз даромадларни олиш учун давлат банкининг кенг эшиклари ҳеч нима билан муҳофазаланмай қолган эди.

БУ РАҚАМГА эътибор беринг. Йиллик 4 миллион 730 минг сўм зиён ўз-ўзидан юзага келгани йўқ. Бу аввало маҳсулот сифатининг пастлиги туфайли кўрилгандир. Худди мана шунинг учун ҳам завод қувватлари тўла ўзлаштирилмай келинарди: сифатсиз маҳсулот умуман мамлакатга ҳам, республикага ҳам керак эмасди. Бироқ республика ҳокимият органлари маҳаллий савдо ташкилотларини очиқ-ойдин кўриниб турган брак буюмларни сотиб олишга мажбур этишарди. Ҳаммаси шу билан тугарди. Ўрта Осиё аҳолиси магазинларда тўлиб-тошиб ётган «Самарқанд» холодильникларини совға эмас, балки ҳеч кимга керак бўлмаган буюм эканлигини жуда тез пайқаб олишди.

«Самарқанд» давлат экономикаси учун ғоят оғир кераксиз юк бўлиб қолди. Холодильникларнинг янги моделини «Снежинка» деб бошқача номлаш ҳам ёрдам бермади. Холодильниклар яна заводга вагонлаб қайтарилаверди. Бунга жавобан олдинги директор Р. Ёрмуҳамедов, маҳаллий ҳукумат органлари янги-янги дотациялар талаб қилишарди: ва завод тармоқнинг бошқа корхоналари ҳисобига меҳнатсиз даромадлар билан хотиржам яшайверди.

Техника ва таъминот хизматлари холодильникларнинг пишиқлигини ошириш учун кўпгина ишларни қилишаётганига қарамасдан ғоят паст рентабелли бу завод ҳозирги кунда ҳам ишлаяпти. Холодильникларнинг корхонага қайтарилиши сезиларли камайди. Бироқ бу кўрсаткич ҳануз тармоқ даражасидан икки-уч баробар юқори. Молиявий ишларнинг аҳволи учун янги директордан бошқа ҳеч ким, афтидан унчалик ташвишланмайди. Мен бу ерда кўпдан буён бош бухгалтер бўлиб ишлаётган Ш. Тўйчиевдан:

— Ўтган йилги зарарларни қандай қилиб бир қадар қоплашга эришдингиз? —деб сўрадим.

— Илгаригидек бизга яна молиявий ёрдам кўрсатишди. Фақат кўп миқдорда...

— Аниқроғи қанча?

Енгил ва озиқ-овқат машинасозлиги министрлигидан жами 3,9 миллион сўм олдик. Мана бу маблағнинг ҳаммаси тақсимланган...

Шундай дея бош бухгалтер менга рақамлар тўла икки варақ қоғозни узатди.

Бироқ шу заҳоти директор унга қовоқ уйиб қаради ва Тўйчиев қоғозларни илдам йиғиштириб кўздан ғойиб бўлди. Кейин директор ва бошқа шахслар ёрдамида мен уни икки кун қидирдим. Суҳбатни давом эттирмоқчи, рақамларнинг сирли тизмаси маъносини чуқурроқ англамоқчи эдим. Аслини олганда навбатдаги совға қилинган миллионларда қанақанги сир ҳам бўлиши мумкин?

Ш. Тўйчиевнинг куппа-кундуз куни сирли тарзда ғойиб бўлиши менга аввалига командировканинг кулгили бир воқеасигина бўлиб кўринди. Ундан эшитмаганларимни, ўйладим мен, бошқалар айтиб беришади...

ШУНДАЙ ҚИЛИБ ишчиларнинг ўзлари ишнинг ҳақиқий аҳволини билишадими? Ғоят кескин молиявий вазиятга улар қандай конкрет муносабат билдиришмоқда?

Станок ёнида завод ветерани йўнувчи Н. Борданов билан танишамиз. У корхона ташкил этилган кундан буён шу ерда, ҳозир асбобсозлик цехида партия ташкилотига етакчилик қилмоқда. Бир сўз билан айтганда шунчаки ишчи эмас.

— Айтинг-чи, заводингиз фойда кўрадими ёки зиён?

— Билмайман...

— Иш ҳақингиз қанча? Мукофот олдингизми?

— Иш ҳақи юқори. Ўтган йилнинг иккинчи ярмида яхшигина мукофотлашди ҳам...

— Булардан қандай хулоса чиқади?

— Демак... Заводимиз катта фойда олади, илғор корхона.

Шу ўринда қисқача тушунтириш муҳим. Иккинчи ярим йилликда заводда ҳақиқатан мукофотлар ошди. Нима учун! Министр Л. Васильев ўз фондидан ишчиларни мукофотлаш учун қўшимча равишда 60 минг сўм ажратди. Бироқ бу мукофотлар қаердан, қайси «император» хазинасидан оқиб келганлигини улар афтидан билишмади ҳам. Йиғувчи М. Қодирова ҳам, гальваник Е. Кузнецова ҳам мукофотларнинг манбалари ҳақида, молиявий қийинчиликлар тўғрисида ҳеч қандай тасаввурга эга эмас эдилар...

Лола Азимова заводга, пластмасса цехига беш кунгина илгари келган. Авваллари касалхона ошхонасида ишларди. Ундан:

— Сиз тозалаётган деталь нима деб аталади? — деб сўрадим.

— Билмайман.

— Энди сиз қайси касбда ишлаяпсиз?

— Билмайман. Кейинроқ ўқитишларини айтишган...

— Кадрлар бўлимида сизга заводнинг молиявий аҳволи қандайлигини айтишдими?

— Гапингизни тушунмадим, кечирасиз.

— Заводни бадавлат ҳисоблайсизми ёки қашшоқ?

— Жуда бой деб ҳисоблайман. Бу ерда қуруқ иш учун менга 150 сўм маош ваъда қилишди. Касалхонада эса хўл иш учун 70 сўм олардим. Яхши, очиққўл корхона. Унга раҳмат...

Тўғри, кейин биз слесарь сиёсий ахборотчи В. Арутюнян билан учрашдик. Унга афтидан кимдир бир вақтлар заводнинг молиявий ишлари чалкаш эканлигини айтган. Бироқ завод қарздорми ёки заводдан қарздорлармиъ— Арутюнян буларни барибир тушунтириб бера олмади. Хазина пуллари қўлни куйдирмайди, деб шунга айтишади-да.

БИЗ ЗАВОДНИНГ ҳар бир ходими ҳозирдаёқ қайта қуришга киришгани ва қадрдон корхонанинг мураккаб молиявий аҳволдан чиқиши тўғрисида мулоҳаза юритиб, туну кун ухламаётганлигига ишонч ҳосил қилишга интилиб, бир участкадан иккинчисига ўтганимиз сари оз кишилик группамиздаги психологик муҳит жиддийлашиб борарди. Амалда, афсуски, ҳаммаси тескари эди. Ҳамма ходимлар ҳам ҳанузгача муҳим ишга жалб этилмаган, ишончли ҳаётий йўлланмалар билан қуроллантирилмаганди. Заводнинг иқтисодий майдони кўпчилик учун бамисоли ҳеч қандай кўрсаткичлари ва йўллари бўлмаган саҳрони кўрсатарди. Мана шуларнинг ҳаммаси йўлдошларимни ташвишга солар, яп-янги байроқлар билан паналанган директор кабинетидаги намойишкорона қабул вазиятини бироз бузарди.

— Бироз шошинқирамадингизми? — партком секретари Ф. Исломовдан эҳтиёткорлик билан сўрайман. У бўлса ёқимли кулимсираб, ишчилар синфини руҳлантириш лозимлиги ҳақида шивирлади. Унга барча молиявий ташвишларни билишнинг нима кераги бор...

Афтидан, агар йўлимизда «Психологик ҳордиқ хонаси» деб ёзилган янгигина тахтача осиғлиқ, кўпчилик учун ҳали сирли эшик пайдо бўлмаганида группамизнинг кайфияти тез орада аниқ ифодаланган руҳий номутаносиблик билан алмашган бўлур эди.

Бош инженер В. Филончук эшикни итариб очди ва ҳаммамизни мунғайиб турган бўмбўш аквариумли шинам хона ним қоронғулигида тинчланиб олишга таклиф этди. Эшик зич ёпилди, бироқ барибир яқин атрофда пресслар гумбури эшитилиб турар, юпқагина пол зарбалардан титрарди. Маҳаллий психологнинг магнит лентасига ёзиб олинган таъкидли хотиржам майин овози эшитилади: «Мен мутлақо енгилман. Мен куч олаяпман, чарчоқни ёзаяпман. Мен хотиржамман, вужудим оромда. Мени ҳеч нима ташвишлантирмайди...»

Энди ҳеч кимни хотиржам қила олмаган мана шу сўзлардан кейин биз қоронғу хонани тарк этдик. В. Филончук шундай деди:

— Дарвоқе, баъзи раҳбарларнинг кабинетини эслатувчи мана шундай хоналарда энди ҳеч ким хотиржам ўтиролмайди.

Эҳтимол, аксинча. Ҳозир психологик... куч олиш хоналари керакдир?

— Эҳтимол... Бу заводда мен ўтган йилдан буён ишлаяпман. Миқдордан сифатга, планни бажариш процентларидан иқтисодий натижаларга ўтиш қанчалик қийинлигини мен шу ерда ошкора ҳис этдим.

— Байроқларни ҳам чамаси яна инерция бўйича процентлар учун беришаётгандир? — сўрайман мен. — Қувватларни ўзлаштиришни, қарзлар ва дотациялар миқдорини ҳисобга олишмаётирми?

Бош инженер лом-мим демади. Бекорга завод социологлари унинг оптимизмини аранг «уч»га баҳолашмагандир. Бу баҳога у тамомила қўшилди. Директорнинг, бошқа ходимларга ўхшаб бош инженернинг ҳам давлат манфаатларига ишқибозлигини узил-кесил биринчи ўринга қўйишди.

Бироқ афсуски, иш фақат ишқибозликда эмас. Кўрдикки, кадрларнинг ўзгартирилиши иқтисодий муносабатларни ўзгартирмасдан туриб, ҳамма нарсани ҳам ҳал қилавермайди. Илгарилари дотацияни сўрашарди. Энди уларни кўпам ялинтирмай боз устига катта миқдорда беришяпти. Тўла хўжалик ҳисоби, молиявий жиҳатдан ўз-ўзини таъминлаш бу ерда ҳали кун тартибига қўйилгани йўқ. Раҳбарларнинг, бутун коллективнинг маоши бунга тааллуқли эмас. Гоҳида текинхўрлар пайдо бўлаётганлиги шунинг оқибати эмасмикан?.. Бу текинхўрлар ўзларининг текинхўр эканликларини ҳам билишмайди.

Фойда олиб ишлаш аввало буюмларнинг сифатини кескин ошириш, корхона маркасининг шарафини кўтариш демакдир. Мутахассислар холодильник конструкцияларини, уни тайёрлаш технологиясини тезроқ такомиллаштиришлари, барча турдаги ресурсларни сарфлашни камайтиришлари керак. Завод коллективида ўзаро талабчанлик, брак ва бракчиларга муросасизлик вазиятини вужудга келтириш, одамларни ўқитишни тезроқ ташкил этиш, уларнинг маҳоратини ошириш муҳим.

Ва, яна муҳими шуки, боқимандалик кайфиятига барҳам бериш керак. Ахир, янгидан тайинланган ҳар бир директор ҳам лавозимни бажаришга киришар экан, қолган «меросларнинг» ҳаммасидан аввал бошданоқ воз кечишга интилавермайди. Директорлар қанчалик тез-тез алмашиб тургани сари коллектив шунчалик енгил яшайди: қарзлардан осонгина воз кечишади, ҳам молиявий, ҳам маънавий янги совға-дотациялар тезроқ олинади. Секин-аста коллектив ўзи эришмаган ҳурмат-эҳтиромга одатланиб қолади, чинакам меҳнат шарафини унутади.

А. НИКИТИН,
«ПРАВДА»нинг махсус мухбири.

Самарқанд — Москва.

(«ПРАВДА», 1986 йил 30 август).

БУГУН—ШАХТЁРЛАР КУНИ

Ун иккинчи беш йилликда кўмир қазиб чиқариш ҳажмларини ўстириш Ўзбекистон кўмир саноати ходимлари олдида турган бош вазифадир. Уни муваффақиятли бажариш ўтган йилларда йўл қўйилган камчиликларни бартараф этиш, очиқ усулда ёқилғи қазиб олиш суръатларини жадаллаштириш учун қўшимча резервларни излаб топишни талаб қилади.

ҚУТЛУҒ АНЪАНА ИЗДОШЛАРИ

«СРЕДАЗУГОЛЬ» ишлаб чиқариш бирлашмаси меҳнаткашлари бугунги байрам — Шахтёрлар кунини КПСС XXVII съезди қарорлари, партиямиз Марказий Комитетининг мамлакатимиз меҳнаткашларига Мурожаатномаси юзага келтирган зўр сиёсий ва меҳнат кўтаринкилиги вазиятида кутиб олмоқдалар. Улар 1986 йилда кўмир қазиб олиш ва етказиб беришда юксак маромни таъминлашаётир.

Аввало шуни айтиш лозимки, Ўзбекистон ССРнинг бирлашмага қарашли 9-ва Шарғун шахталари, «Ангрен» разрези юқори сейсмиклик ва тупроқ силжиши ҳодисалари кузатиладиган районларда жойлашган. Хом ашёнинг турли чуқурликда ётганлиги, кўмир қатламлари қувватлари ва оғиш бурчагининг хилма-хиллиги, мураккаб кон-геология шароитлари ишда муайян қийинчиликлар туғдиради. Ана шундай қийинчиликларга қарамай, республика кўмир корхоналари коллективлари йилнинг ўтган етти ойида пландан ташқари кўплаб минг тонна кўмир қазиб олдилар ва бир неча минг тонна брикет тайёрладилар.

Шахталарда фан-техника тараққиёти ютуқларини жорий қилиш, сермеҳнат иш жараёнларини механизациялашга катта эътибор бериляпти. Проходка ишларининг 84,2 проценти механизациялашган усулларда амалга оширилаётир. 9-шахтада проходка ишлари умумий ҳажмининг 87,8 проценти янги «ГПКС» типидаги комбайнлар ёрдамида бажарилмоқда. Тайёрлаш забойларига материал ва асбоб-ускуналар етказиб бериш мақсадида якка рельсли йўллар жорий этилди.

Шарғун шахтасида кўмирни қаватма-қават ёриб олиш системаси асосида қазиб чиқаришдан иборат янги технология ишлаб чиқилди. Ушбу усул проходка ҳажмларини қисқартириш ва ёғоч-тахта материаллари сарфини камайтириш имконини беради. Ҳозирги вақтда бу технологияни қўлланиш учун экспериментал участка тайёрланяпти.

Бирлашмада, хусусан Ўзбекистон корхоналарида кўмирни очиқ усулда қазиб олишни ривожлантиришга эътибор кучайтирилмоқда. Айниқса шу ва келгуси беш йилликда очиқ усулда кўмир қазиб олиш кенг ривож топади. Ўтган беш йилликда эса республика бўйича шу усулнинг салмоғи 88.6 процентга тенг бўлди.

Кўмир қазиб олиш ҳажмларини янада ошириш экскаватор машиналари парки структурасини такомиллаштиришга ҳам боғлиқ. Экскаваторлар қувватини ошириш меҳнат унумдорлигини ўстириш ва маҳсулот таннархини арзонлаштириш имконини беради.

Бундан ташқари бирлашма олган юқори унумли ЭКГ-15, ЭКГ-12,5, ЭКГ-4у ва ЭШ-6/45 экскаваторларининг асосий қисми «Ангрен» кўмир разрезига берилди. ДЭТ-250. Т-330 ва Т-180 маркали 43 бульдозернинг 23 таси разрезда ишлатилмоқда. Шунингдек, разрез БТС-2, 2 СБШ-200 маркали 17 бурғулаш станогини ҳам қабул қилиб олди.

Кончилар ўртасидаги социалистик мусобақа қўлга киритилаётган ютуқларнинг муҳим омили бўлмоқда. Меҳнат беллашувида 9-шахтанинг Р. Муртазоев бошчилик қилаётган 2-участкаси, «Ангрен» разрезининг Я. Янцен раҳбарлигидаги 1-участкаси коллективлари пешқадамлик қилмоқдалар.

9-шахтанинг И. Раҳмонов бошлиқ коллективи йил бошидан буён кўмир қазиб олиш планини 131,9 процент, меҳнат унумдорлигини ўстиришни 149,3 процентга етказиб, бригадалараро мусобақада олдинда бораётир. Шунингдек, «Ангрен» разрезидан кон юзини очиш ишлари ярим йиллик планини 113,5 процент бажарган М. Иномалиев раҳбарлигидаги экскаваторчилар, Шарғун шахтасидан проходка ишлари топшириғини 113,5 процент адо этган Ҳ. Сатторов бошлиқ проходкачилар бригадалари барчага намуна бўлишмоқда.

Янги беш йилликда Ўзбекистон ССР шахтёрлари капитал қурилиш соҳасида тигиз вазифаларни амалга оширишлари керак. Қувватларни ошириш ва саноатнинг қаттиқ ёқилғига нисбатан ўсиб бораётган эҳтиёжини қондиришда «Ангрен» разрези реконструкциясини жадаллаштириш муҳим ўрин тутади. Бунда, аввало, ишлаб турган темир йўл тармоғи, кўмир ташиладиган йўллар, майдончаларга олиб борувчи инженерлик коммуникациялари реконструкция қилиниши, доимий ва кўчма темир йўллардаги контакт тармоқлари 3,3 киловаттли кучланишга ўтказилган ҳолда қайта тикланмоғи, саралаш фабрикаси қурилиши, ички электр таъминоти линиялари ва алоқа объектларидаги ишлар ниҳоясига етказилиши зарур.

Социал талаб-эҳтиёжлар ҳам диққат марказида турибди. Жумладан, умумий саҳни 45 минг квадрат метрдан иборат уй-жойлар, 250 ўринли касалхона, 700 кишига мўлжалланган «Горняк» кончилар клуби, 700 ўринли ҳунар-техника билим юрти фойдаланишга топширилади.

Шуни тан олиш керакки, Ўзбекистон территориясидаги кўмир саноати корхоналари фаолиятида ҳали жиддий камчиликлар мавжуд. Барча участка ва бригадалар бирдай яхши ишлаётгани йўқ. Кўмир қазиб чиқариш ҳажмларини кўпайтириш имкониятларидан ҳамон тўла-тўкис фойдаланилмаяпти. Ёқилғи қазиб олишни кўпайтириш учун иш суръатини янада кучайтириш, янги резервларни ҳаракатга келтириш талаб этилмоқда.

Қатор участкаларда мустаҳкам меҳнат интизоми қарор топди. Лекин давлат, план ва меҳнат интизомини қатъий йўлга қўйиш учун ҳали кўпгина чоралар кўрилиши зарур. Кузги-қишки мавсум эшик қоқиб турибди. Ёғин-сочинли кунларда корхоналар ва аҳолини ёқилғи билан пухта таъминлаш топшириқлари бекаму-кўст бажарилиши юзасидан белгиланган тадбирларнинг муваффақиятли амалга оширилиши учун талабчанлик ва назоратни янада кучайтиришимиз лозим. Гапнинг очиғи, бу соҳада ғайрат кўрсатиб ишлашни талаб этадиган ишлар оз эмас.

Корхоналарда бугун ҳукм сураётган уюшқоқлик вазияти, стахановчилик анъаналари изидан бориш, социалистик мусобақа байроғини тобора баланд кўтариш шахтёрларга кўмир қазиб чиқаришни тинимсиз кўпайтириш имконини бермоқда. Улар партия ва ҳукуматимизнинг тармоқни ривожлантириш тўғрисидаги ғамхўрлигига ишлаб чиқариш самарадорлигини янада ошириш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, иш сифатини ҳар жиҳатдан яхшилаш йўлидаги илҳомбахш меҳнатлари билан жавоб беришга азму қарор қилишган.

А. ЛЕЛЕКО,
«Средазуголь» ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори.

●

Ангрендаги 9-шахтанинг илғор бригада бошлиғи Абдураҳмон Маматов раҳбарлигидаги кончилар ўз байрамларини муносиб кутиб олмоқдалар. Коллектив етти ой мобайнида пландан ташқари 1,5 минг тоннага яқин «қора олтин» қазиб чиқардилар.

Суратда: А. Маматов бошлиқ бригада аъзолари акс эттирилган.

Э. Комич фотоси.

ҚИШГА ТАЙЁРГАРЛИКНИ ТЕКШИРАМИЗ

ЁҚИЛҒИ БИЛАН УЗЛУКСИЗ ТАЪМИНЛАШ УЧУН НИМАЛАР ҚИЛИШ КЕРАК?

Инсон омилининг жуда катта аҳамияти қишга тайёргарлик проблемаси мисолида яққол кўзга ташланади. Газ қудуқдан чиқишидан тортиб плиткаларгача етиб келишини контрол қилувчи «Союзузбекгазпром» бирлашмасини олиб кўрайлик. Газчиларнинг муваффақиятлари анчагина, лекин уларнинг қишга тайёргарлик ишлари суръатини етарли, деб бўлмайди.

Аввалдагидек Муборак газни қайта ишлаш заводи газ етказиб берувчи асосий корхонадир. Унинг вазифаси қазиб чиқарилган газдаги олтингугуртни ажратиб олиб, тоза ёнилғини қувурлар орқали жўнатишдан иборат. Аммо айни мана шу олтингугуртдан тозалаш қурилмаларида профилактика ва ремонт ишлари чўзилиб кетди. Заводга жуда кўп буғ, бинобарин кўп сув керак. Аммо Бухоро область Қуйимозор сув омборида сув олиш иншооти жуда секинлик билан қурилмоқда.

Юз берган аҳволнинг асосий сабабларидан бири кишиларга эътиборнинг йўқлигидир, буни ҳаёт исботлаб берди. Газ саноатининг асосий марказлари — Муборак, Шўртан, Қоровулбозор ва бошқа конларда сўнгги йилларда кўп иморатлар қурилди, лекин ишчилар ва инженерлар учун тегишли маиший шароит яратиб берилди, деб бўлмайди. Шу боисдан бу ерда кадрлар етишмаяпти.

Газчилар қишга тайёргарликни авж олдириб, айни пайтда ёш индустрия марказларида уй-жой, водопровод, иситиш системалари, ҳаммомлар, клублар, медицина муассасалари қурилишини жадаллаштирадилар, деб кутишга ҳақлимиз. Маҳаллий корхоналарнинг меҳнатчилари Тольятти ишчилари ташаббусини қўллаб-қувватлаб, бўш вақтларида қурилишларда қанча зарур бўлса, шунча ишлаб беришлари шубҳасиз.

«Главсредазнефтегазстрой» яна бир муҳим вазифани ҳал қилиши лозим. Кончилар «Ангрен» конини кенгайтиришнинг пландаги суръатини таъминлай олмадилар. Атайлаб энг бой кўмир кони яқинида қурилган Янги Ангрен ГРЭСи қозонлари кўмир билан иситишга мўлжалланган. Кон эса керакли миқдорда ёқилғи етказиб бермаяпти. Шу сабабли Ангренга бошқа жойлардан кўмир ташиб келтиришга тўғри келмоқда. Инженерлар Нурободга газ қувури ётқизишни таклиф қилишмоқда. Газ қувури ётқизишни жадаллаштириш лозим. Акс ҳолда Янги Ангрен ГРЭСини ёқилғи билан таъминлашда узилиш бўлиши мумкин.

Газ комплекси ишончли бўлиши учун курашни бўшаштирмаган ҳолда оғир вазиятлар юз бериши мумкинлигини ҳам ҳисобга олишимиз лозим. «Газ қувурида авария бўлди, шу сабабли иситилмаяпти» — айрим хўжалик ходимлари қиш-қировли кунларда йилдан-йилга гўё объектив бўлиб кўринган бу сабабни пеш қилиб келмоқдалар. Аммо сизлар кенгашларда, қарорларда, газеталарда сира кечиктирмай резерв ёқилғи ғамлаб қўйинг, деган талаб янграган вақтда — ёзда нима иш қилдингиз?

Маориф министрлиги августнинг бошига қадар мактаблар, болалар боғчалари, яслилар учун 162 минг тонна кўмир тайёрлаб қўйиши керак эди. Амалда 100 минг тоннадан ҳам камроқ кўмир тайёрланди. Ёқилғи ғамлаш эса ҳали бошлангани йўқ. Соғлиқни сақлаш министрлиги ҳам бу соҳада оқсамоқда. Ота-оналар ва беморлар ўз шикоятларига яна газ қувури ишдан чиқди, деган жавобни оладиларми?

Ёқилғини ғамлаб қўйиш, аввало бунинг учун омбор борйўқлигига боғлиқ. Кўпгина корхоналарда ёқилғи запасларини сақлайдиган жой йўқ. Бундай омборлар жуда секин қурилмоқда. Масалан, ўтган йили планда кўрсатилган 4000 кубометр сиғимли омборлар қурилмай қолди. Бу йил ҳам аҳвол яхши эмас.

Чирчиқ «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмаси, Тошкент трактор заводи (бош пудратчилар — қурилиш министрлигининг 160-ва 4-қурилиш трестлари) каби йирик истеъмолчилар резерв ёқилғи сақланадиган жойлар қуриб ишга тушириш планини барбод қилдилар. Андижондаги «Северная» қозонхонасида, Гулистондаги 4-микрорайонда ва бошқа кўпгина муҳим объектларда мазут омборлари жуда секин қурилмоқда.

Баъзи жойларда эса бундан ҳам баттар: тайёр идишлардан фойдаланилмаяпти. Арзимаган нуқсонлар сабабли улар фойдаланишга қабул қилинмаяпти. Тошкентдаги «Резинотехника» заводида, Фарғона ва Бекободдаги йирик қозонхоналарда, Қибрай алкоголсиз ичимликлар комбинатида, бир қатор колхоз ва совхозларда аҳвол ана шундай.

Бундай бўшашувчанлик қиш ойларида жуда қимматга тушиши мумкин. Республика Қурилиш министрлиги, Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлиги, буюртмачи идоралар резерв омборлар қуришни иккинчи даражали объект, деб ҳисоблаётганга ўхшайдилар. Давлат агросаноат комитети қишга яхши тайёргарлик кўрилмоқда деб бепарво бўляпти. Амалда эса аҳвол бошқача.

Амалда республика халқ хўжалиги объектларини қиш учун ёқилғи билан таъминлаш ҳозироқ, худди шу соатларда муттасил контрол қилиб боришни талаб этади. Фурсат оз қолмоқда. Мамлакат экономикасида, шу жумладан Ўзбекистон экономикасида ижобий силжишлар кўзга ташланди. Келаётган қиш мавсуми булар қонуний силжишлар эканлигини, биз ўтган йиллар хатоларидан ҳақиқатан ҳам тегишли хулоса чиқариб олаётганлигимизни ва бу хатолар такрорланмаслигини яна бир бор исботлаши керак.

Ю. КРУЖИЛИН,
ЎзТАГ мухбири.

• ДУНЁ ВОҚЕАЛАРИ • ДУНЁ ВОҚЕАЛАРИ • ДУНЁ ВОҚЕАЛАРИ •

Сўз навбати— Вашингтонга!

Совет Иттифоқининг ташаббуслари хусусида чет элларда билдирилган фикрлар

М. С. Горбачевнинг Баёнотини шарҳлашни давом эттираётган таниқли сиёсат ва жамоат арбоблари, турли мамлакатларнинг матбуот органлари Совет Иттифоқи инсониятни ядро фалокати хавфидан халос этмоқ учун конкрет ҳаракатлар қилиш зарурлигини уқтирмоқда ва шу мақсадда янги Тинчлик ташаббусларини илгари сурмоқда, деб таъкидламоқдалар. Энди сўз навбати Вашингтонга келди.

ЮКСАК ЖАВОБГАРЛИК

ПХР. Совет Иттифоқининг ўз ихтиёри билан ядро портлатишларини тўхтатиб туриш муддатини узайтириш тўғрисидаги қарори СССРнинг тинчлик ва бутун инсоният тақдири учун юксак жавобгарлигининг тасдиғидир, деди ПХР сеймининг маршали, Бирлашган Деҳқонлар партияси Бош комитетининг Раиси Р. Малиновский. Жаҳон халқлари социализм ва социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг тинчликсеварлик миссиясини биладилар ва қадрлайдилар. Ҳанузгача ҳам Совет Иттифоқининг ташаббусига АҚШ ҳукумати ижобий жавоб бермаганлигини ҳисобга олиб, қуролланиш пойгасини жиловлаш учун Ер юзидаги барча тинчликсевар кучларнинг актив куч-ғайрат сарфлашлари зарур бўлади.

ЗИД СИЁСАТ

АҚШ Рейган маъмуриятининг Совет Иттифоқи ўз ихтиёри билан ядро портлатишларини тўхтатиб қўйиш муддатини узайтириш тўғрисидаги қарорига қўшилишдан бош тортаётганлиги Америка халқининг манфаатлари ва орзу-истакларига зиддир, деди «Социал масъулият учун курашувчи врачлар» жамоат ташкилотининг вакили С. Лонде. Бундан лоақал шу факт ҳам далолат бериб турибдики, деб таъкидлади у, АҚШдаги 150 дан кўпроқ маҳаллий ҳокимият органлари ва конгресснинг икки палатаси ядро синовларини таъқиқлашни ёқлаб чиқди. Рейган маъмурияти текширув масаласи ҳал этилиши мушкул бўлган проблема, деб даъво қилаётганида ёлғон гапирмоқда. Рейган маъмуриятининг ядро синовларини тўхтатиб қўйишдан воз кечаётганлигининг асл сабаби шундаки, Америкадаги ядро синовлари Совет Иттифоқидан ядровий устунликка эришишга қаратилгандир.

БУ ИМКОНИЯТДАН ФОЙДАЛАНИШ ЛОЗИМ

КАНАДА. Қурол-яроғ устидан контрол ўрнатиш хусусида гап кетганда АҚШ маъмурияти минғиллаб, сўзини англаб бўлмаётган бир вақтда Канада ядро синовларини тўхтатишни ёқлаб чиқиши лозим, деб таъкидлади. Канада олимларининг «Илм-фан тинчлик тарафдори» деб аталган мўътабар ташкилоти. Биз ядро портлатишларини тўхтатиб қўйишдан ядро синовларини ялписига таъқиқлаб қўйишга олиб борадиган йўл сифатида Совет Иттифоқи тақдим этган таклиф очиб бераётган имкониятдан албатта, фойдаланишимиз керак.

МУҲИМ ТАШАББУС

ИТАЛИЯ. Совет Иттифоқининг ўз ихтиёри билан ядро портлатишларини тўхтатиб қўйиш муддатини узайтириш тўғрисидаги қарорини Италия меҳнаткашлари Христиан уюшмасининг раиси Д. Розати жуда муҳим ташаббус деб баҳолади. У Ғарб матбуотининг гўё бу тадбир Совет Иттифоқининг «тарғибот» тадбири, деб ёзаётган гапларини рад этди. Совет Иттифоқининг қурол-яроғларни қисқартириш мақсадида АҚШ билан мулоқот учун асос яратишга қаратилган тадбирларини пропаганда ташаббуси, деб ҳисоблашга ақл бовар қилмайди. Д. Розати Совет Иттифоқининг ўз ихтиёри билан ядро портлатишларини тўхтатиб туриш муддатини узайтириш тўғрисидаги қарорига АҚШнинг салбий назарини танқид қилди.

ЧЕКСИЗ САДОҚАТ

КИПР. Совет Иттифоқи инсониятга самимий меҳр-муҳаббат ва марксизм-ленинизмнинг ўлмас ғояларига чексиз садоқат билан бутун жаҳон олдига ядро синовларини таъқиқлаш проблемасини қўйди, деди Кипр Меҳнаткаш халқи Прогрессив партиясининг Бош секретари Э. Папаиоанну. Бутун инсоният манфаатлари йўлидаги совет ташаббусига АҚШ ижобий жавоб бериши, ядро синовларини тўхтатиши ҳамда ядровий қуролларни қисқартириб, бу қуролни батамом йўқ қилиб ташлаш йўлини очиши керак.

ИБРАТ ОЛИШГА ДАЪВАТ

ЯПОНИЯ. Вашингтоннинг совет чақириқларига ижобий жавоб беришдан бош тортаётганлиги ва ядро синовларини давом эттираётганлиги қаҳр-ғазабни қўзғатмоқда, деди ядро қуролини таъқиқлаш Япония Миллий конгресси Бош секретарининг ўринбосари Х. Иноуэ. Япониянинг тинчлик тарафдорлари АҚШдан, Франциядан ва бошқа ядродор давлатлардан Совет Иттифоқидан ибрат олишни, ядро синовларини тўхтатишни, ядро қуролини батамом таъқиқлаш тўғрисида шартнома тузишни қатъиян талаб қиладилар.

ЗАРУР ТАДБИР

ҲИНДИСТОН. Барча ядро портлатишларини тўхтатишни биз муҳим ҳаётий зарур тадбир, деб ҳисоблаймиз, деди Ҳиндистон ҳукмрон партияси — Ҳиндистон Миллий конгресси (и) Халқаро департаментининг раиси Р. Бхандари. Ана шу йўлда анча силжишга эришишнинг иложи бўлмоғи учун бошқа томон ўз позициясини қайта кўриб чиқишидан умидвормиз.

ҚАЙСАРЛИК

МАДАГАСКАР. Совет ташаббусига жавобан Америка томонининг позицияси иғвогарлик характеридадир, деб таъкидлади Мадагаскар Демократик Республикаси маданият ва революцион санъат масалалари министри Ж. Рабесахала, Невададаги полигонларда ядровий портлатишлар тўхтамаяпти. АҚШ ўзининг хавфли режаларидан воз кечишни қайсарлик билан истамай, туҳмату бўҳтонга зўр бермоқда, Совет Иттифоқининг Тинчлик ташаббусларини «ташвиқот» деб кўрсатишга уринмоқда. Ана шу уйдирмаларга қарамай, совет таклифларини Ер юзидаги мутлақ кўп давлатлар, шу жумладан, ривожланаётган мамлакатлар тушуниб турибдилар ва қўллаб-қувватламоқдалар.

ҲАҚҚОНИЙ ТАЛАБ

ПЕРУ. Перу халқи Америка маъмуриятидан хом хаёллар ва янглишишларни четга суриб қўйишни ва Совет Иттифоқи Ер юзида ҳаётни асраб қолиш учун таклиф этаётган ҳалол аҳдномалар тузиш йўлига ўтишни талаб қилади, деди Перу Компартияси Марказий Комитети Сиёсий комиссиясининг аъзоси, Сўл кучлар бирлиги уюшмасидан конгресс депутати Г. Эспиноса.

(ТАСС).

ВЬЕТНАМ КИТОБЛАРИ ЎН КУНЛИГИ

29 август куни Москвада очилган ВСР китоблари декадаси Вьетнам халқининг миллий байрами — Август революциясининг ва мамлакат мустақил деб эълон қилинган куннинг 41 йиллигига бағишланди. Декада Ленинград, Владивосток, Краснодар, Тошкент ва Бокуда ҳам ўтказилади. Бу тадбир олдидан СССР Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитетида ва Бутуниттифоқ чет эл адабиёти давлат кутубхонасида китоб-расм виставкаси очилди.

Стендларга қардош халқнинг озодлик ва мустақиллик учун олиб борган қаҳрамона кураши тўғрисида, социалистик қурилиш йилларида мамлакат эришган ютуқлар ҳақида, Вьетнамнинг Совет Иттифоқи билан дўстона алоқалари тўғрисида ҳикоя қилувчи китоблар қўйилган. Билимнинг турли тармоқларига оид адабиётлар экспозициянинг катта бўлимини ташкил этади. Бу китоблар СССРнинг энг йирик ихтисослаштирилган нашриётларида ҳар йили чиқарилмоқда.

Бутуниттифоқ китоб палатасининг маълумотига кўра, сўнгги қирқ йил мобайнидагина ВСР авторлари китобларининг умумий тиражи 16 миллион нусхадан ортди. Мамлакатимиз халқларининг йигирма хил тилида нашр этилаётган Вьетнам прозаси ва поэзияси тўпламлари совет китобхонларига манзур бўлмоқда.

Москва (ТАСС).

СССР — ФРАНЦИЯ

АРХЕОЛОГЛАР ҲАМКОРЛИГИ

САМАРҚАНД, 29 август. (ЎзТАГ). СССР ва Франция археологларининг биргаликдаги иши натижасида қўҳна Шарқ давлатларининг тарихига оид номаълум саҳифаларни ойдинлаштириш мумкин бўлди. Ана шу тадқиқотлар натижалари, шунингдек, бундан буёнги ҳамкорлик истиқболлари бугун Самарқандда ўз ишини якунлаган Совет — Франция археология кенгашида кўриб чиқилди. Ўрта Осиёдаги энг қўҳна давлатлар— Бақтрия ва Суғдиёнанинг шаҳар маданиятини ўрганиш муаммолари учрашув қатнашчиларининг диққат марказида бўлди.

— Совет ва Франция олимларининг бир хил иш методикаси туфайли куч-ғайратларимизни бирлаштириш имконияти туғилди, — деди Франция делегациясининг раҳбари, профессор Поль Бернар. — Ўзбекистон ССР Фанлар академияси, Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги ҳамда Франция Илмий тадқиқотлар миллий маркази ўртасида шартнома тузилди. Бу шартнома ҳозирнинг ўзидаёқ яхши самаралар берди.

Қўҳна маданиятларни ўрганар эканмиз, — деб сўзида давом қилди франциялик меҳмон, — биз Совет Ўрта Осиёси республикаларининг бугунги куни билан ҳам танишишдек ажойиб имкониятга эга бўлдик.

ТЕХНИКА МАВСУМГА ШАЙМИ?

ДОЛЗАРБ ДАМЛАР ЎТИБ БОРЯПТИ

МУХБИРИМИЗ БОНГ УРАДИ

Пахтачиликни комплекс ривожлантиришни ҳамда маҳсулот таннархини арзонлаштиришни техникасиз тасаввур этиш қийин. Қайси колхоз ва совхозда пахта етиштиришнинг барча технология жараёнлари механизациялашган бўлса, ўша ерда самара ҳам юқори бўлмоқда. «Иш қуролинг соз бўлса, машаққатинг оз бўлади», деб бежиз айтмаган халқимиз. Уста пахтакорлар халқ мақолига амал қилиб, йиғим-терим агрегатларини «оқ олтин» мавсумига барвақт шайлаб қўйиш борасида ўтаётган ҳар бир дақиқадан унумли фойдаланмоқдалар.

Лекин «ҳали машина теримигача анча вақт бор-ку, бир гап бўлар» деб. ўз-ўзини юпатиб юрган хўжалик раҳбарлари ҳам йўқ эмас. Хатирчи районидаги «Партия XXII съезди» колхозида бўлганимизда бунга яна бир карра ишонч ҳосил қилдик. Район агросаноат бирлашмасидан берилган маълумотда колхозда шу кунгача 65 та пахта териш комбайнидан 44 таси, 85 та прицепдан 82 таси, 2 та кўрак узиш механизмидан 1 таси ремонтдан чиқарилди, деб кўрсатилган.

Ҳолбуки, колхоз трактор паркида бунинг аксини кўрдик.

Пахта териш агрегатлари ва бункерларнинг ҳовлида тартибсиз туриши аллақандай нохуш кайфият уйғотади, кишида.

— Буйруқни кутиб ётибмиз, — дейди нормаловчи Саидмурод Ҳожиев. — Комбайнлар йиғим-теримга шай. Команда бўлса теримга тушиб кетаверамиз.

Унинг виқор билан айтган сўнгги гапи бизни ажаблантирди.

— Комбайнларнинг тракторлари йўқ-ку? — сўраймиз ёлғиз бункерларга ишора қилар эканмиз.

— Бу биз учун муаммо эмас, бункер ва комбайнларни икки-уч кун ичида тракторларга осиш мумкин. Энг муҳими, агрегатлар ремонтдан чиққан...

Мавсумга шайланган бункер, агрегат ва механизмларни кўздан кечирамиз. Ҳар биридан истаганча нуқсон топиш мумкин. Занглаган ва чанг босган терим агрегатларидан ўтган пахта терими мавсумидан қолган чиқиндилар кўзга ташланиб турибди. Айрим шпинделлар яхши тозаланмаган, бункерлар бўялмаган, техника кўригидан ўтказилмаган. Район ремонт-ишлаб чиқариш корхонасидан келтирилган агрегатлар ҳали бирор марта тракторларга осиб, ишлатиб кўрилмаган.

Паркнинг бир чеккасида, ҳали муҳрлари ҳам бузилмаган, лекин аллақачон занглаб, нурай бошлаган бункерлар диққатимизни тортди. Уларнинг паспортларига кўз югуртирамиз: ХВН-1,2; ХВБ-1,8; 14ХВ-2.4а. Ишлаб чиқарилган вақти: 1979 йил. Улар бу ерда оз эмас: 21 та!

— Булар теримда қатнашмайди, — дейди колхоз партия комитетининг секретари Муродулла Саъдуллаев, — Бир пайтлар хўжаликка трактор зарур бўлганда олинган.

Колхознинг минг-минглаб маблағи эвазига сотиб олинган комбайнлар колхоз балансида туради-ю, аслида ишлатилмайди. Маҳсулот етиштириш таннархининг қимматлашиб кетиши, амортизация ва бошқа сарф-харажатлар хўжалик экономикасига қанчалик таъсир этаётганини бу ердаги мутасадди ўртоқлар билишмайди, дейсизми? Билишади. Фақат хўжалик раҳбарлари ортиқча бункерлардан қандай қутилиш йўлини билишмаяпти. Ҳали бирор марта ҳам дала юзини кўрмаган бункерларнинг аянчли «тақдири» билан хўжаликда ҳеч кимнинг иши йўқ.

— Колхоз учун қирқтача терим машинасининг ўзи кифоя. Бироқ хўжалик ҳисобида улар 65 тани ташкил этади,— дейди С. Ҳожиев.

Бу —хўжасизликдан бошқа нарса эмас! Фақат трактор учунгина бутун бошли пахта териш комбайнларини сотиб олишни ва уни темир-терсак сифатида ташлаб қўйишни нима деб изоҳлаш мумкин? «Уловидан — тушови қиммат», деганлари шу бўлса керак-да.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг «КПСС XXVII съезди қарорлари асосида 1986 йилги пахта ҳосилини машинада теришга ва тайёрлашга ҳозирлик кўриш соҳасидаги энг зарур тадбирлар ҳақида»ги қарорида пахта териш машиналари, машина ва техникавий хизмат воситалари, трактор прицеплари, пахта ортиш механизмлари ремонтини 1 августгача, кўрак узиш ва кўрак чувиш механизмлари ремонтини 1 сентябргача тугаллаш масаласи қўйилганди. Бироқ хўжаликда барча тур машиналар ремонти асоссиз равишда чўзилиб кетмоқда. Шинник, занжир, подшипник ва шунга ўхшаш эҳтиёт қисмлар етишмаслиги натижасида кўрак узиш механизми ва бошқа техника воситалари ремонтини ҳануз тугаллаш имконияти бўлмаяпти.

Трактор паркида ремонтчилар учун зарур шарт-шароитлар яратиб берилмаган. Иссиқ овқат ташкил этилмаётир. Механизаторлар ва слесарларнинг кўнгилли ҳордиқ чиқаришларини уюштириш ҳақида на колхоз бош инженери О. Тўраев, на устахона мудири Қ. Худойбердиев бош қотиради.

Шу ўринда ремонтчилар ўртасида ўзаро социалистик мусобақа ёмон ташкил этилганлиги, бу эса меҳнат унумдорлигини оширишга ва ремонт сифатини яхшилашга таъсир кўрсатаётганлигини ҳам айтиб ўтиш ўринлидир. Бу борада колхоз партия, касаба союз ва комсомол комитетлари жиддий бош қотиришлари мусобақа оммавийлигини таъминлаш учун барча чораларни кўришлари лозим.

Колхоз бу йил давлатга 2295 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 31,2 центнердан «оқ олтин» етказиб бериши керак. 2170 тонна пахта «зангори кема»ларда йиғиб-териб олинади. Бу—ўз навбатида долзарб дамлардан унумли фойдаланган ҳолда терим агрегатларини мавсумга барвақт шай қилиб қўйишни, механизаторларнинг юқори унум билан ишлашлари учун зарур шарт-шароитларни яратиб беришни тақозо этади.

А. ФОЗИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

АССАЛОМ, 1 СЕНТЯБРЬ!

КПСС социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш эҳтиёжлари, коммунистик қурилиш истиқболлари, фан ва техника тараққиёти олға сураётган талабларга мувофиқ равишда халқ маорифи системасини такомиллаштиришни давом эттиради.

(КПСС Программасидан).

Олти ёшми, мактабга!

Районимизда олти ёшли ўғил-қизларни ўқишга жалб этишда умумий таълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилишнинг асосий йўналишларида белгилаб берилган кўрсатмалар дастур бўлмоқда. Эртага 240 нафар олти ёшли бола илк бор мактабга боради. Уларнинг нормал билим олиши, яйраб ўсиб-улғайиши учун саккизта мактабнинг ҳаммасида махсус хоналар ажратилди. Кичкинтойлар ўқув қуроллари билан таъминланди. Бу борада айниқса Карл Маркс номли, Ҳамза номли, Ушинский номли, Толстой номли мактабларда муҳим тадбирлар амалга оширилди.

Бизнинг мактабда 30 нафар олти ёшли бола фан сабоқларини ўрганишга киришади. Мен улар таълим оладиган синфга раҳбар қилиб тайинланганман. Бундай юксак ишонч ўз ишимга виждонан, омилкорлик билан ёндашишни талаб этади.

Маълумки, олти ёшли болалар янги типовой программа асосида биринчи синфда 32 ўқув ҳафтаси давомида билим эгаллайдилар. Албатта, кичкинтойларнинг қанчалик яхши билим олиши уларга яратилган қулайликларга ҳам боғлиқ. Шуни мамнуният билан қайд этамизки, базавий ташкилотлар — райондаги «Партия XX съезди» совхози ва Ульянов пахта тозалаш заводи ёрдамида мактабимиз янги ўқув йилига пухта ҳозирланди. Синфхоналар сифатли ремонтдан чиқарилган. Ўқув қуроллари тўла-тўкис, етарли.

Ўқувчиларимиз биринчи сменага қатнайди. Машғулотлар олдидан шамоллатилган хонада гимнастика ўтказамиз. Бу эса кичкинтойларнинг жисмонан чиниқишини таъминлайди. Болаларнинг қизиқишини сўндирмаслик мақсадида ҳар бир машғулот мазмунли, белгиланган вақтга риоя қилинган ҳолда ўтказилади. Бу ўринда ўқиш, ёзув, математика ва жисмоний тарбия дарсларини кетма-кет ўтказиш, танаффус вақтида мактаб боғида турли-туман ўйинлар ташкил этиш муҳим аҳамиятга эга. Биз шўнга риоя қиламиз.

Синфимиз учун олти ёшли болаларга алоҳида учта хона ажратиб берилган. Биринчисида машғулот ўтказилади, иккинчисида ҳар хил ўйинлар ташкил қилинади, учинчиси эса ётоқхонадир. Хўжалик болаларни йил давомида бепул овқатлантиришни ўз зиммасига олди.

А. МУРОДОВ,
Ульянов районидаги 2-ўрта мактаб бошланғич таълим ўқитувчиси.

Фаттоҳ Мирзаев қарийб қирқ йилдан буён Тошкент политехника институтининг химия-технология факультетида талабаларга сабоқ бериб келади. Янги ўқув йилида мазкур факультетга тўрт юздан ортиқ студент қабул қилинди. Улар эртага институт аудиторияларида устозлардан дастлабки лекцияларни тинглайдилар.

Суратда: техника фанлари доктори, профессор Ф. Мирзаев талабаларни химия лабораториялари билан таништирмоқда.

В. МОЛГАЧЕВ фотоси.

СТУДЕНТЛИККА САРАЛАБ

Олий ўқув юртларига студентлар қабул қилиш муҳим ва масъулиятли иш. Унга йил бошидан тайёргарлик кўрдик. Қабул комиссияси ишларига институтимизнинг тажрибали, етакчи коммунистлари жалб этилди. Профессор-ўқитувчиларимиз оталиқдаги областларга бориб, касалхона ва поликлиникаларда, завод ва фабрикаларда, колхоз ва совхозларда, мактаб, техникум ва билим юртларида касб танлаш бўйича суҳбатлар, савол-жавоб кечалари ўтказдилар.

Натижада шифокор бўлиш истагини билдирган ёшлар кўпайди. Институтимизда ўқиш учун ариза топширган абитуриентларнинг сони 2627 га етди. Шулардан 1862 киши қишлоқ ёшларидир. Ўрта мактабни олтин (кумуш) медаль, техникум ёки билим юртини имтиёзли диплом билан тугатганлар 374 киши эди.

Янги қоидага биноан абитуриентларнинг ўз истеъдодига монанд касб танлашига ёрдам беришга ҳаракат қилдик. Бу тадбир суҳбат йўли билан амалга оширилди. Институт, факультет, кафедралар раҳбарлари иштирокида тузилган суҳбат ўтказиш комиссияси аъзолари ҳар бир абитуриентнинг билими, мақсади, иш фаолияти билан танишдилар. Суҳбат якунлари уч баллга қадар баҳоланди.

Студентлар танлаб олишда медицина техникуми ёки билим юртини тамомлаб чиққандан кейин ўз ихтисоси бўйича камида уч йил ишлаганларга, етарли иш стажига эга бўлган кичик медицина ходимларига, ўрта мактабни олтин (кумуш) медаль, техникум ёки билим юртини имтиёзли диплом билан тугатганлар, запасга бўшатилган ҳарбий хизматчилар, конкурссиз қатнашиш учун тавсияномалар билан келганлар, махсус йўлланма билан ўқишга жўнатилганларга тегишли имтиёзлар берилди.

Олий ўқув юртларига қабул қилишнинг янги қоидаларига мувофиқ бу йил кириш имтиҳонлари олишнинг янги, қулай форма ва методлари қўлланилди. Кириш имтиҳонларини тўғри, ҳалол ўтказишда институтда тўпланган узоқ йиллик иш тажрибалари, шунингдек коммунист олимларнинг фикр-мулоҳазалари ҳисобга олинди. Натижа ёмон бўлмади. Бизнинг кириш имтиҳонларини қабул қилишдаги иш тажрибаларимиз бошқа олий ўқув юртларида ҳам қўлланишга тавсия этилди.

Эртага институтимизда беш мингдан ортиқ студент ўқиш бошлайди. Уларнинг сафида бу йил ўқишга қабул қилинган 825 йигит-қиз ҳам бор.

КПСС Марказий Комитетининг «Мамлакатда олий ва ўрта махсус таълимни қайта қуришнинг асосий йўналишлари» лойиҳасида кўзда тутилган муҳим ва масъулиятли тадбирларни амалга ошириш ҳамда ўқув-тарбия ишларини янада юксак даражага кўтариш учун бутун куч ва имкониятларимизни ишга солмоқдамиз.

Т. МАТМУСАЕВ,
Андижон давлат медицина институти партия комитетининг секретари.

МАЛАКАЛИ МУТАХАССИСЛАР ТАЙЁРЛАЙМИЗ

Партия XXVII съездида капитал қурилишни тубдан яхшиламай туриб техникавий реконструкцияни амалга ошириш мумкин эмаслиги алоҳида таъкидланди, уй-жой қурилиши масалаларига катта эътибор берилди. Съезд белгилаган туб ўзгаришлар кўлами малакали мутахассислар тайёрлашни янги, янада юксак босқичга кўтаришни тақозо этади. Фан-техника ва социал тараққиёт талабларига мувофиқ ўрта махсус таълим ҳам янада ривожлантирилади.

Олий ва ўрта махсус таълимни қайта қуриш юзасидан белгиланаётган режаларга ана шу нарса асос бўлди. Бизнинг техникум ҳам уни амалга оширишга баҳоли қудрат ҳисса қўшмоқда. Ўқув юртимиз бу йил ўзининг 20 йиллигини нишонлайди. Ўтган вақт мобайнида беш мингдан ортиқ мутахассис тайёрланди. Уларнинг аксарияти республикамизнинг улкан қурилишларида, қўшни Туркманистон ССРнинг Тошовуз областида меҳнат қилмоқда.

Техникумда талабалар ўз ихтисосини чуқур эгаллаши учун турли тадбирлар белгиланган. Илғор қурувчилар, йирик қурилиш ташкилотлари ва корхоналар раҳбарлари лекция ўқишга таклиф этилади. Бундан ташқари билимини такомиллаштириш мақсадида студентларни мамлакатимизнинг турли областлари қурилиш ташкилотларига практикага юборамиз.

Аммо, таълим-тарбия ишларини ҳозирги талаблар даражасига кўтариш учун ҳали кўп иш қилишимиз керак. Бинобарин, таълимнинг индивидуал ёндашишга, бўлғуси мутахассислар ижодий қобилиятини ўстириш, улар мустақиллигини оширишга қаратилган йўналишини кучайтириш керак. Бунда моддий-техника базаси алоҳида аҳамият касб этади. Тўғри, кейинги йилларда бизда унга эътибор кучайди. Жумладан, 400 ўринли ётоқхона қурилди. Таълимнинг техник воситалари, кўргазмали қўлланма ва инвентарлар сотиб олиш учун катта маблағ ажратилди.

Ўқув плани бўйича бизда 14 лаборатория, 35 кабинет ва 9 устахона бўлиши керак. Ҳозирча эса учтагина лаборатория, 22 кабинет бор. Лекин битта ҳам устахонамиз йўқ. Бу борадаги муаммолар ҳал этилишидан энг аввало базавий ташкилотлар манфаатдор бўлиши керак. Негаки, уларга ҳар йили 400 га яқин мутахассис тайёрлаб берамиз. Аммо мана йигирма йилдирки, бизни ўз оталиғига олган республика Қурилиш министрлигининг 166-қурилиш трести, Нукус уйсозлик комбинати ва собиқ республика Қишлоқ қурилиши министрлигининг 12-қурилиш трести на биронта дастгоҳ ажратди, на битта устахона қуриб берди.

Техникум талабаларини дарсликлар билан таъминлаш ҳам муаммолигича қолмас, деб ўйлаймиз. Айрим дарслар бўйича бизга 10—15 тадан китоб ажратилганлиги, яъни дарсликлар билан талабаларнинг 10—18 проценти таъминланганлигини нормал ҳол деб бўлмайди. «Аналитик химия», «Иқтисодий география», «Электроника асослари ҳам бўлган умумий электротехника» каби дарсликлар бизда умуман йўқ. Буларнинг ҳаммаси, табиийки, таълим сифатига таъсир этади, ўқувчилар зарур билимларни ололмай қоладилар.

Бугунги мутахассис ҳисоблаш техникасидан, албатта, билимдон бўлиши керак. Лекин информатика ва ҳисоблаш техникаси асосларини расм орқали, оғзаки ўрганиш билан иш битмайди. Республика Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги ўқув юртларини комплект бўлмаганда ҳам ақалли «ишчи ўринлари», яъни информатика ва ҳисоблаш техникасининг айрим турлари билан таъминлаши керак. Ўқув фильмлари таълим самарадорлигини оширишда катта роль ўйнайди. Аммо, республика кинопрокат идорасидан ҳозирги кунгача битта ҳам ўқув фильми, битта ҳам фрагмент олмадик.

Ёшларимиз иқтидорли, чуқур билимли, ҳар тарафлама баркамол бўлиб вояга етиши керак. Ўрта махсус таълим давлат аҳамиятига молик иш. Бу соҳада камчиликларни тугатиш, таълим-тарбия жараёнини қайта қуриш асосий вазифамиздир.

Т. ОТАМУРОДОВ,
Нукус қурилиш техникуми директори.

ЗАМОН БИЛАН ҲАМҚАДАМ

Фан-техника тараққиётини жадаллаштириш даври ҳар биримиздан техника соҳасида билимдон бўлишни талаб этади. Шунинг учун ҳам мактаб ислоҳоти борасидаги режаларда бунга алоҳида эътибор берилган. Ўтган йилдан бошлаб 9—10-синфларда информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари деган махсус дарс ўтилмоқда. Бу ёшларнинг компьютер саводхонлигини таъминлаш йўлидаги дадил қадамдир.

Бултур институтимизда 350 нафар ўқитувчи тўққизинчи синфларда таълим бериш учун қайта тайёрлов курсидан ўтдилар. Бу йил эса уларга ўнинчи синфда ўтилиши лозим бўлган программа тушунтирилди. Айни пайтда областдаги ҳунар-техника билим юртларида информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари бўйича дарс берадиган мутахассислар тайёрланди.

Албатта, бу дастлабки одим, катта ишнинг бошланишидир. Компьютер саводхонлигини амалга ошириш учун ҳали жуда кўп иш қилиниши зарур. Аввало, мактабларда ЭҲМ ёки компьютер билан жиҳозланган ўқув кабинетлари бўлиши шарт. Ҳозирча аксарият таълим ўчоқларида ҳисоблаш техникаси, махсус кабинетлар йўқ. Ваҳолонки, бу фанни китобдан ўқиб олиш билан ўзлаштириб бўлмайди: билим амалий машқлар, турли масалаларни электрон-ҳисоблаш машиналари ёрдамида ечиш туфайли мустаҳкамланади. Шунинг учун ўқитувчиларга ҳамма жойда жиҳозланган кабинетлар ташкил этилгунга қадар дарсларни экскурсиялар уюштириб, керакли техника ўрнатилган жойларда ўтишни тавсия этяпмиз.

КПСС XXVII съездида халқ маорифи олдига ниҳоятда муҳим вазифалар қўйилди. Энди мактаб партасидан ишлаб чиқаришга ёки олий ўқув юртларига борадиган ёшлар техника тилини тушуна оладиган, компьютер билан иш юритадиган кишилар бўлишлари керак.

Шундай экан, мактаблар, ўқув-моддий базасини мустаҳкамлаш юзасидан шошилинч чоралар кўриш зарур. Айни пайтда янги предметни жорий этиш маркази ҳисобланган олий ўқув юртларини ҳам замонавий техника билан таъминламоқ шарт. Бизда кичик калькуляторлардан тортиб ЭҲМгача бор. Бироқ талабга жавоб берадиган бинога эга эмасмиз.

Мактаб ҳаётида янги давр — компьютер саводхонлиги даври бошланди. Келажакда фарзандларимиз замон билан ҳамқадам, ҳамнафас бўлишлари учун ҳар биримиз ана шу ўзига хос саводхонлик юксак даражада ташкил этилишига ҳисса қўшмоғимиз керак. Бу виждон амрига, бурч тақозосига айланиши даркор.

Ў. АБДУЛЛАЕВ,
Самарқанд давлат педагогика институти информатика ва ҳисоблаш техникаси кафедрасининг мудири, доцент.

Редактор ўринбосари
Т. НАЖМИДДИНОВ.

ЗАНГОРИ ЭКРАН ҲАФТАЛИГИ

1 сентябрь, душанба

МОСКВА-I. 9.00 — «Время». 9.50 — Ҳужжатли фильм. 10.10 — Футбол шарҳи. 10.30 — Қисқа метражли бадиий фильмлар. 11.30 — Концерт. 11.50 — Ҳужжатли фильм. 12.20 — Концерт. 13.05 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильм. 15.40 — «Катта педсовет». 16.25 — «XXI асрга экспедиция». 17.40 — «Тинчлик дарси». 18.05 — Мультфильм. 18.15 — Енгил атлетика. Европа чемпионати. 19.15 — «Дунё воқеалари». 19.30 — «Жадаллаштириш». 20.00 — Футбол шарҳи. 20.20 — «Қўзғолон тарихи». Бадиий фильм. 3-серия. 21.30 — «Время». 22.05 — «Мен сенинг номингни аташ учун келдим». Спектакль. 23.05 — «Дунё воқеалари». 23.20 — Спорт гимнастикаси.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 — Физика. 10.15 — В. Брюсов лирикаси. 11.05 — Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. 11.35 — Астрономия. 12.05 — «Фан ва турмуш». 13.05 — Ўқитувчи экрани. 13.35 — Илмий-оммабоп фильм. 13.55 — Ўқитувчига — музика сабоғи. 14.55 — Карл Маркс. «Ўсмирнинг касб танлашдаги ўйлари». 15.25 — А. С. Макаренко — педагог, ёзувчи, гражданин. 16.15 — Янгиликлар. 16.20 — Шимол халқларининг ижоди ҳақида. 16.50 — Сув чанғи спорти. СССР чемпионати. 17.20 — «Санъат усталари». 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — «Совет Иттифоқига хизмат қиламан!». 19.45 — «Халқаро панорама». 20.30 — «Хайрли тун, кичкинтойлар!» 20.45 — «Здоровье». 21.30 — «Время». 22.05 — «Амстердамдан келтирилган узук». Бадиий фильм. 23.30 — Концерт.

ТОШКЕНТ-I. 7.30 — Ритмик гимнастика. 7.50 — «Салом, кичкинтойлар!». 8.05 — «Ватанимни шарафлайман». 8.15 — «Тонгги тароналар». 8.30 — «Ахборот». 8.50 — Ҳужжатли фильм. 18.00 — Янгиликлар. 18.15 — «Ёшлик». 18.45 — Мультфильм. 18.55 — «Тинчлик дарси». 19.30 — «Ахборот». 19.45 — «Бугун — Билимлар куни». 19.55 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — «Ахборот». 20.50 — Концерт. 21.30 — «Время». 22.05 — «Ҳазил». Бадиий фильм. 23.40 — Халқаро аҳвол кундалиги.

ТОШКЕНТ-II. 9.00 — 16.15 — Москва-II 18.10 — «Салом мактаб, хайр боғчажон!» 18.40 — «Қизиқувчилар экрани». 19.10 — «Ҳамқишлоқлар». Бадиий фильм. 20.35 — Кинопрограмма. 21.30 — Москва-II.

2 сентябрь, сешанба

МОСКВА-I. 9.00 — «Время». 9.45 — «Қўзғолон тарихи». Бадиий фильм. 3-серия. 10.55 — Мультфильм. 11.25 — «Сенинг номингни аташ учун келдим». Телеспектакль. 12.25 — «XXI асрга экспедиция». 13.40 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 16.05 — «Сиёвуш ҳақида қисса». Бадиий фильм, 1-серия. 17.40 — Ҳужжатли фильм. 18.30 — «Фан ва турмуш». 19.15 — «Дунё воқеалари». 19.30 — «Эртак кетидан эртак». 19.45 — «Ҳушёрлик — ҳаёт нормаси». 20.20 — «Қўзғолон тарихи». Бадиий фильм. 4-серия. 21.30 — «Время». 22.05 — Спорт гимнастикаси. Жаҳон кубоги. 22.50 — «Дунё воқеалари». 23.05 — «Қўшиқ, романс, вальс».

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 — Табиатшунослик. 9.55 — Илмий-оммабоп фильм. 10.05 — Француз тили. 10.55 — Музика. 11.40 — Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. 12.10 — «Рус тили». 13.10 — Телеочерк. 13.40 — «Сеҳрли бўёқлар». 14.25 — «Амстердамдан келтирилган узук». Бадиий фильм. 16.20 — Илмий-оммабоп фильм. 16.40— Янгиликлар. 16.45 — Тележурнал. 17.45 — Концерт. 18.15 — Ҳужжатли фильм. 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — «...16 ёшгача ва ундан катталар». 19.30 — Ритмик гимнастика. 20.00 — «Музикали киоск». 20.30 — «Хайрли тун, кичкинтойлар!». 20.45 — «Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун». 21.20 — Ҳужжатли фильм. 21.30 — «Время». 22.05 — «Капитан ва унинг қайлиғи». Бадиий фильм. 23.15 — «Рассомлар ҳақида ҳикоялар».

ТОШКЕНТ-I. 7.30 — Ритмик гимнастика. 7.50 — «Салом, кичкинтойлар!» 8.00 — «Пионер телетайпи». 8.10 — Телефильм. 8.20 — «Тонгги тароналар». 8.30 — «Ахборот». 8.50 — Телефильм. 18.00 — Янгиликлар. 18.15 «Орзу». 18.50 — Мультфильм. 19.00 — КПСС XXVII съезди қарорлари — ҳаётга! 19.30 — «Ахборот». 19.45 — Ҳужжатли фильм. 20.00 — Концерт. 20.30 — «Ахборот». 20.50 — Ёш ижрочилар концерти. 21.30 — «Время». 22.05 — «Ҳозирги буржуа идеологиясида ислом дини масаласи». 22.35 — «Саҳна усталари».

ТОШКЕНТ-II. 9.00 — 16.45 — Москва-II. 18.10 — Болалар учун фильм. 18.40 — Ҳужжатли фильм. 18.50 — «Жангчи она алласи». Бадиий фильм. 20.00 — Кинопрограмма. 20.50 — Фильм-концерт. 21.30 — Москва-II.

3 сентябрь, чоршанба

МОСКВА-I. 9.00 — «Время». 9.45 — «Қўзғолон тарихи». Бадиий фильм, 4-серия. 10.55 — «Саёҳатчилар клуби». 11.55 — Ҳужжатли фильм. 12.25 — Концерт. 13.10 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильм. 15.30 — «Сиёвуш ҳақида қисса». Бадиий фильм. 2-серия. 17.10 — «Дастхат». Адабий викторина. 18.40 — «Ҳаракат хавфсизлиги учун». 18.45 — «Сиз яратган боғ». 19.15 — «Дунё воқеалари». 19.30 — Мультфильм. 19.40 — «Дунё ва ёшлар». 20.25 — «Қўзғолон тарихи». Бадиий фильм, 5-серия. 21.30 — «Время». 22.05 Спорт гимнастикаси. Жаҳон кубоги. 22.35 — Театр шарҳи. 23.50 — «Дунё воқеалари».

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Илмий-оммабоп фильм. 9.35 — Жамиятшунослик. 10.05 — Немис тили. 11.05 — Астрономия. 11.35 — Умумий биология. 12.05 — «Ота-оналар куни — шанба». 13.10 — Ўқитувчи экрани. 14.10 — «Бил ва уддала». 14.40 — Тарих. 15.10 — Илмий-оммабоп фильм. 15.30 — А. Гайдарнинг ҳаёти ва китоблари. 16.15 — Янгиликлар. 16.20 — Ҳужжатли фильм. 17.20 — «Капитан ва унинг қайлиғи». Бадиий фильм. 18.30 — Янгиликлар. 18.50 — «Қишлоқ янгиликлари». 19.50 — Реклама. 20.00 — Футбол. «Қайрат» — «Динамо» (К.) 20.45 — «Хайрли тун кичкинтойлар!». 21.00 — Волейбол. Жаҳон чемпионати. 21.30 — «Время». 22.05 — «Кузда онам томон олиб борадиган йўл». Бадиий фильм. 22.45 — Концерт.

ТОШКЕНТ-I. 7.30 — Ритмик гимнастика. 7.50 — «Салом, кичкинтойлар!». 8.00 — «Ижод ва изланиш». 8.20 — «Тонгги тароналар». 8.30 — «Ахборот». 8.50 — Телефильм. 18.00 — Янгиликлар. 18.15 — «Ёшлик». 18.45 — «Киносаёҳатчилар альманахи». 19.00 — «Чорвадор». 19.30 — «Ахборот». 19.45 — «Инсон ва қонун». 20.15 — Катталар учун мультфильм. 20.30 — «Ахборот». 20.50 — Жўрабек Набиев концерти. 21.30 — «Время». 22.05 — «Магистраль». Бадиий фильм.

ТОШКЕНТ-II. 9.00 — 18.40 — Москва-II. 18.10 — «Пионер телетайпи». 18.20 — Телефильм. 18.50 — Ритмик гимнастика. 19.10 — «Хўроз». Кинокомедия. 20.30 — Фильм-концерт. 21.00 — Телефильм. 21.30 — «Время».

4 сентябрь, пайшанба

МОСКВА-I. 9.00 — «Время». 9.45 — Шахмат. Жаҳон чемпионати. 10.00 — «Қўзғолон тарихи». Бадиий фильм, 5-серия. 11.05— «Ҳайвонот оламида». 12.05 — «Дастхат». Адабий викторина. 13.35 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 16.15 — «Объектив». 16.50 — Мухбирларимиз ҳикоя қиладилар. 17.20— «Чарм тўп». Бутуниттифоқ мусобақаларининг финали. 18.05 — Концерт. 18.30 — «... 16 ёшгача ва ундан катталар». 19.30 — «Сўзни амалда иш билан оқла». 20.05 — «Россияночка» ансамбли ижро этади. 20.15 — «Қўзғолон тарихи». Бадиий фильм, 6-серия. 21.30 — «Время». 22.05 — Концерт. 22.25 — Ёзувчи А. Калининнинг юртдошлари билан учрашуви. 23.35 — «Дунё воқеалари». 23.50 — Шахмат. Жаҳон чемпионати.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 — Музика. 10.05 — Испан тили. 11.05 — Я. Смеляков поэзияси. 11.35 — «Оилавий турмуш этикаси ва психологияси». 12.00 — Илмий-оммабоп фильм. 12.10 — «Сиз яратган боғ». 13.05 — Ўқитувчи экрани. 14.00 — «Ягона, кўпмиллатли...» 14.45 — «5 «Б» даги ғаройиб бола». Бадиий фильм. 16.10 — Янгиликлар. 16.15 «Цирк». 16.55 — «Чўл қироли Лир». Телеспектакль. 18.30 — Янгиликлар. 18.50 — «Инсон ва қонун». 19.20 — Ҳужжатли фильм. 19.30 — Волейбол. Жаҳон чемпионати. 20.00 — «Ҳамдўстлик». 20.30 — «Хайрли тун, кичкинтойлар!». 20.50 — Ритмик гимнастика. 21.20 — Илмий-оммабоп фильм. 21.30 — «Время». 22.05 — «Бақалоқ» алоқага чиқмайди. Ғарбий Германия разведкаси агентининг фош этилиши ҳақида. 23.05 — «Жаҳон музика маданияти хазинасидан».

ТОШКЕНТ-I. 7.30 — Ритмик гимнастика. 7.50 — «Салом, кичкинтойлар!». 8.00 — «Беш йиллик одимлари». 8.20 — «Тонгги тароналар». 8.30 — «Ахборот». 8.50 — Телефильм. 18.00 — Янгиликлар. 18.15 — Болалар учун фильм. 19.30 — «Ахборот». 19.45 — «Пахтакорлар йиғим-терим арафасида». 20.15 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — «Ахборот». 20.50 — «Созандалар ҳақида ҳикоялар». 21.30 — «Время». 22.05 — «Театр ва томошабин». 23.10 — «Бугун оламда нима гап?».

ТОШКЕНТ-II. 9.00 — 16.55 Москва-II. 18.10 — Телефильм. 18.30 — «Бойчечак». 19.00 — «Йўқолган гувоҳ». Бадиий фильм. 20.25 — «Чолғу куйлари кечаси». 21.00 — «Китоб қандай яратилади». 21.30 — Москва-II.

5 сентябрь, жума

МОСКВА-I. 9.00 — «Время». 9.45 — «Қўзғолон тарихи». Бадиий фильм, 6-серия. 11.00— Ҳужжатли фильм. 11.30 — «Дунё ва ёшлар». 12.10 — «Чарм тўп». Бутуниттифоқ мусобақаларининг финали. 12.55 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 16.05 — «Рус тили». 16.40 — «Чуваш жилолари». 17.00 — «Ерда, самода ва денгизда». 17.40 — «Рус музейи». 18.10 — Ҳужжатли фильм. 18.30 — Мультфильм. 19.15 — «Дунё воқеалари». 19.30 — «Шу куннинг почтаси». 20.00 — Халқ куйлари. 20.20 — «Қўзғолон тарихи». Бадиий фильм, 7-серия. 21.30 — «Время». 22.05 — «Қўзғолон тарихи». Бадиий фильм, 8-серия. 23.35 — «Дунё воқеалари». 23.50 — Фильм-концерт.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 — Музика. 9.55 — Илмий-оммабоп фильм. 10.05 — Инглиз тили. 10.55 — Илмий-оммабоп фильм. 11.05 — Жамиятшунослик. 11.35 — Рус қиссаларининг қаҳрамонлари. 12.05 — «Кутубхона бўйлаб саёҳат». 13.10 — Ўқитувчи экрани. 14.10 — В. Астафьев. Асарлари саҳифаларида. 14.55 — География. 15.25 — «Фауст». Трагедиядан саҳналар. 16.20 — Янгиликлар. 16.25 — Кузда онам томон олиб борадиган йўл. Бадиий фильм. 17.05 — Концерт. 17.45 — К. Чуковский ижоди. 18.30 — Янгиликлар. 18.50 — Ҳужжатли фильм. 19.05 — СССР халқларининг IX ёзги спартакиадаси. Мотобол. 19.30 — «Саёҳатчилар клуби». 20.30 — «Хайрли тун, кичкинтойлар!». 20.45 — Волейбол. Жаҳон чемпионати. 21.30 — «Время». 22.05 — «Салом, тинчлик! Салом, дўстим!». Эстрада программаси. 23.25 — «Театр мемуарлари».

ТОШКЕНТ-I. 7.30 — Ритмик гимнастика. 7.50 — «Салом, кичкинтойлар!». 8.00 — «Ўринбосарлар улғаймоқда». 8.20 — «Тонгги тароналар». 8.30 — «Ахборот». 8.50 — Телефильм. 18.00 — Янгиликлар. 18.15 — Мультфильм. 18.25 — «Ёшлик». 18.55 — Ҳужжатли фильм. 19.00 — «Элга хизмат: талаб ва таклиф». 19.30 — «Ахборот». 19.45 — «Ижод саҳифалари». 20.30 — «Ахборот». 20.50 — Ўзбек куйларидан концерт. 21.30 — «Время». 22.05 — «Тинчлик керак оламга!».

ТОШКЕНТ-II. 9.00 — 16.25 — Москва-II. 18.10 — «Санъат ғунчалари». 18.40 — Ҳужжатли фильм. 19.10 — «Қишлоқ изқувари». Бадиий фильм. 20.30 — Ритмик гимнастика. 20.50 — «Беш йиллик: ишлар ва одамлар». 21.30 — Москва-II.

6 сентябрь, шанба

МОСКВА-I. 9.00 — «Время». 9.45 — «Нега ва нима учун?». 10.15 — «Ота-оналар куни — шанба». 10.45 — «Здоровье». 11.30 — «Қўзғолон тарихи». Бадиий фильм, 7-серия. 14.05— Концерт. 15.05 — «Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун». 15.50 — «Дунё воқеалари». 16.05 — Болалар учун фильм. 17.15 — «Мўъжизасиз-мўъжи з а л а р». 18.15 — Поэзия. 18.35 — «Шайтоннинг очкўзлиги». Видеофильм премьераси. 19.40 — «Чин қалбдан». 21.30 — «Время». 22.05 — Шахмат. Жаҳон чемпионати. 22.20 — «Шанба оқшомида». 23.45 — Янгиликлар.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Ҳужжатли фильм. 9.30 Ритмик гимнастика. 10.15 — «Тонгги почта». 10.45 — Ҳужжатли фильм. 11.35 — «Ерда, самода ва денгизда». 12.05 — «Эртаклар яратиладиган жойда». 12.50 — «Терговни билимдонлар олиб боради». Спектакль, 1 ва 2 сериялар. 15.45 — Спидвей. Жаҳон чемпионати. 16.25 — «Олам кинокамера кўзгусида». 17.05 — «Катта ўғил». Бадиий фильм. 1-серия. 18.10 — Музикали кўрсатув. 19.10 — «Кулги кечаси». 20.30 — «Хайрли тун, кичкинтойлар!». 20.45 — Реклама. 20.50 — «Архитектура ёдгорликларида музика». 21.30 — «Время». 22.05 — «Чукотка бошлиғи». Бадиий фильм. 23.30 Концерт.

ТОШКЕНТ-I. 7.30 — Ритмик гимнастика. 7.50 — «Салом, кичкинтойлар!» 8.00 — «Ленин ҳақида ҳикоялар». 8.10 — Телефильм. 8.20 — «Тонгги тароналар». 8.30 — «Ахборот». 8.50 — Телефильм». 9.00 — «Время». 9.40 — Ёш олимлар телеклуби. 10.10 — «Қизжибек». Бадиий фильм, 1-серия. 11.20 — «Ўзбекистон спорти». 11.50 — «Мактаб ислоҳоти — амалда». 12.20 — Фильм-концерт. 17.40 — Болалар учун концерт. 18.10 — «Суҳбатдош». 18.45 — Катталар учун мультфильмлар. 19.00 — Сиҳат-саломатлик. 19.30 — «Ахборот». 19.45 — «Санъат усталари». 20.30 — «Ахборот». 20.50 Лирика кечаси. 21.30 — Москва. «Время». 22.05 — «Ўта муҳим шахс». Бадиий фильм.

ТОШКЕНТ-II. 18.05 — Тожикистон телевидениесининг программаси

7 сентябрь, якшанба

МОСКВА-I. 9.00 — «Время». 9.40 — Ритмик гимнастика. 10.15 — «Ҳамма нарсани билишни истайман!» 10.25 — «Спортлото». 10.35 — «Будильник». 11.05 — «Совет Иттифоқига хизмат қиламан!». 12.05 — «Тонгги почта». 12.35 — «Саёҳатчилар клуби». 13.35 — «Музикали киоск». 14.05 — «Қишлоқ янгиликлари». 15.05— «Совет тупроғидаги учрашувлар». 15.20 — «Ердаги ҳаёт». Ҳужжатли фильм. 12-серия. 16.15 — «Биз қандай дам оламиз?» 16.55 — Концерт. 17.10 — «Эртак ҳузурида меҳмонда». 18.30 — «Халқаро панорама». 19.15 — «Сўнгги инспекция». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар. 21.30 «Время». 22.05 — «Россия уларнинг Ватани бўлди». 23.25 — Рассомлар ҳақида ҳикоялар. 23.55 — Янгиликлар.

МОСКВА-II. 9.00 — «Зарядкага сафланинг!». 9.20 — Ҳужжатли фильм. 9.45 — «Шу ерда қоладиган бўлди». Бадиий фильм. 11.00 — Олтой телевидение студиясининг программаси. 11.55 — «Онамларнинг мактаби». 12.25 — Қисқа метражли бадиий фильмлар. 13.30 — «Рус тили». 14.00 — «Терговни билимдонлар олиб боради». Спектакль, 3-серия. 15.25 — «Дунё ва ёшлар». 16.05 — «Катта ўғил». Бадиий фильм. 17.15 — Мухбирларимиз ҳикоя қиладилар. 17.50 — «Жаҳон музика маданияти хазинасидан». 18.40 — От спорти. Халқаро мусобақалар. 19.10 —«Оперетта, оперетта». 20.30 — «Ҳайрли тун, кичкинтойлар!». 20.45 — «Инсон, Ер. Коинот». 21.30 — «Время». 22.05 — Ҳужжатли фильм. 22.15 — Футбол. «Зенит» — «Спартак». 23.45 — Волейбол». Жаҳон чемпионати.

ТОШКЕНТ-I. 7.30 — Ритмик гимнастика. 7.50 — Телефильм. 8.20 — «Тонгги тароналар». 8.30 — «Ахборот». 8.50 — Ҳужжатли фильм. 9.00 — «Время». 9.40 — «Биргаликда куйлаймиз». 10.00 — «Истеъдод». 10.20 — «Шахмат мактаби». 10.50 — «Сиз севган қаҳрамонлар». 11.50 — «1987 йил обунаси». 12.10 — «Қизжибек». Бадиий фильм. 2-серия. 13.25— «Қувноқ стартлар». 14.20 — Реклама. 18.20 — «Колокольчик». 18.50 — «Бугун—Нефть ва газ саноати ходимлари куни». 19.20 — Мультфильм. 19.30 — «Ахборот». 19.45 — Ҳужжатли фильм. 20.00 — «Чуст наволари». 20.30 — «Ахборот». 20.50 — Нефть ва газ саноати ходимлари учун концерт. 21.30 — «Время». 22.05— «Инсон ва замин». 22.35 — Концерт.

ТОШКЕНТ-II. 16.00 — Қирғизистон телевидениесининг программаси.

Р. — 10918. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Б. — 200. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12